

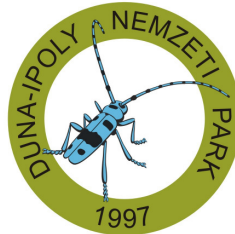
ÚJ MAGYARORSZÁG
VIDÉKFEJLESZTÉSI PROGRAM
2007–2013

Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alap:
a vidéki területekbe beruházó Európa

DARÁNYI IGNÁC TERV

A HUDI20026 Ipoly-völgy kiemelt jelentőségű természetmegőrzési terület fenntartási terve

Budapest
2015

Jelen fenntartási terv az Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alapból a Natura 2000 területek fenntartási terveinek készítéséhez nyújtandó támogatás igénybevételének részletes szabályairól szóló 43/2012. (V. 3.) VM rendeletben foglaltak alapján készült

Duna-Ipoly Nemzeti Park Igazgatóság

székhely: 1121 Budapest, Költő u. 21.
postacím: 1525 Budapest, Pf.: 86.
Tel: 0036-391-4610 Fax: 0036-200-1168
E-mail: dinpi@dinpi.hu
Web: <http://www.dinpi.hu>

Felelős tervező

Baranyai Zsolt
Fehér Balázs
Schrett Andrea

Vezető szakértők

Fehér Balázs (természetvédelem)
Szűcs Gábor (agrár)

Közreműködő szakértők

Magyar Madártani és Természetvédelmi Egyesület
Szabadfalvi András

© Duna-Ipoly Nemzeti Park Igazgatóság 2015

Ez a dokumentáció a szerzői jogról szóló 1999. évi LXXVI. törvény értelmében szerzői jogvédelem alatt áll. A dokumentáció nyilvános, a megfelelő hivatkozások mellett szabadon felhasználható és terjeszthető!

Tartalomjegyzék

I. Natura 2000 fenntartási terv.....
1. A terület azonosító adatai
1.1. Név
1.2. Azonosító kód
1.3. Kiterjedés
1.4. A kijelölés alapjául szolgáló fajok és/vagy élőhelyek
1.5. Érintett települések
1.6. Egyéb védeltségi kategóriák.....
1.7. Tervezési és egyéb előírások
2. Veszélyeztető tényezők
3. Kezelési feladatok meghatározása
3.1. Természetvédelmi célkitűzés, a terület rendeltetése
3.2. Kezelési javaslatok
3.2.1. Élőhelyek kezelése
3.2.2. Élőhelyrekonstrukció és élőhelyfejlesztés
3.2.3. Fajvédelmi intézkedések
3.2.4. Kutatás, monitorozás
3.2.5. Mellékletek
3.3. A kezelési javaslatok megvalósításának lehetséges eszközei a jogi háttér és a tulajdonviszonyok függvényében
3.3.1. Agrártámogatások
3.3.2. Pályázatok
3.3.3. Egyéb
3.4. A terv egyeztetési folyamatának dokumentációja
3.4.1. Felhasznált kommunikációs eszközök
3.4.2. A kommunikáció címzettjei
3.4.3. Egyeztetés hatósági és területi kezelő szervekkel
II. A Natura 2000 fenntartási terv készítését megalapozó dokumentáció
1. A tervezési terület alapállapot jellemzése
1.1. Környezeti adottságok.....
1.1.1. Éghajlati adottságok.....
1.1.2. Vízzajzi adottságok.....
1.1.3. Talajtani adottságok.....
1.2. Természeti adottságok.....
1.2.1. A tervezési területen előforduló közösségi jelentőségű élőhelyek.....
1.2.2. A tervezési területen előforduló közösségi jelentőségű növényfajok.....
1.2.3. A tervezési területen előforduló közösségi jelentőségű állatfajok
1.2.4. A tervezési területen előforduló egyéb jelentős fajok.....
1.3. Területhasználat.....
1.3.1. Művelési ág szerinti megoszlás
1.3.2. Tulajdoni viszonyok.....
1.3.3. Területhasználat és kezelés
2. Felhasznált irodalom
3. Térképek

I. Natura 2000 fenntartási terv

1. A terület azonosító adatai

1.1. Név

Tervezési terület neve:	Ipoly-völgy kiemelt jelentőségű természetmegőrzési terület (a továbbiakban: kjTT)
-------------------------	---

1.2. Azonosító kód

Tervezési terület azonosítója:	HUDI20026
--------------------------------	-----------

1.3. Kiterjedés

Tervezési terület kiterjedése:	2936,79 ha
--------------------------------	------------

1.4. A kijelölés alapjául szolgáló fajok és/vagy élőhelyek

1.4.1. Jelölő élőhelyek (a *-gal jelöltek kiemelt jelentőségű közösségi élőhelytípusok)

A Natura 2000 adatlapon szereplő Natura 2000 jelölő élőhelyek:

- Oligo-mezotróf állóvizek *Littorelletea uniflorae* és/vagy *Isoeto-Nanojuncetea* vegetációval (3130)
- Természetes eutróf tavak *Magnopotamion* vagy *Hydrocharition* növényzettel (3150)
- Természetes disztróf tavak és tavacsok (3160)
- Pannon homoki gyepek (6260)*
- *Cnidion dubii* folyóvölgyeinek mocsárrétjei (6440)
- Sík- és dombvidéki kaszálórétek (*Alopecurus pratensis*, *Sanguisorba officinalis*) (6510)
- Mészkedvelő üde láp- és sásrétek (7230)
- Enyves éger (*Alnus glutinosa*) és magas kőris (*Fraxinus excelsior*) alkotta ligeterdők (*Alno-Padion*, *Alnion incanae*, *Salicion albae*) (91E0)*
- Keményfás ligeterdők nagy folyók mentén *Quercus robur*, *Ulmus laevis* és *Ulmus minor*, *Fraxinus excelsior* vagy *Fraxinus angustifolia* fajokkal (*Ulmion minoris*) (91F0)

Jelölő értéknek javasolt közösségi jelentőségű élőhely:

- Meszes lápok télisással (*Cladium mariscus*) és a *Caricion davalliana* fajai (7210)

1.4.2. Jelölő fajok (a *-gal jelöltek közösségi szempontból kiemelt jelentőségű fajok)

A Natura 2000 adatlapon szereplő közösségi jelentőségű fajok:

- díszes légivadász (*Coenagrion ornatum*)
- erdei szitakötő (*Ophiogomphus cecilia*)
- vérfü-
hangyaboglárka (*Maculinea teleius*)
- sávós bödöncsiga (*Theodoxus transversalis*)
- tompa folyamkagyló (*Unio crassus*)
- Petényi-márna (*Barbus meridionalis*)
- halványfoltú küllő (*Gobio albipinnatus*)
- homoki küllő (*Gobio kessleri*)
- széles durbinca (*Gymnocephalus baloni*)

- selymes durbincs (*Gymnocephalus schraetzer*)
- réti csík (*Misgurnus fossilis*)
- szivárványos ökle (*Rhodeus sericeus amarus*)
- törpecsík (*Sabanejewia aurata*)
- német bucó (*Zingel streber*)
- mocsári teknős (*Emys orbicularis*)
- vöröshasú unka (*Bombina bombina*)
- dunai tarajosgöte (*Triturus dobrogicus*)
- nyugati piszedenevér (*Barbastella barbastellus*)
- hosszúszárnyú denevér (*Miniopterus schreibersi*)
- nagyfülű denevér (*Myotis bechsteini*)
- hegyesorru denevér (*Myotis blythii*)
- tavi denevér (*Myotis dasycneme*)
- csonkafülű denevér (*Myotis emarginatus*)
- közönséges denevér (*Myotis myotis*)
- kereknyergű patkósdenevér (*Rhinolophus euryale*)
- nagy patkósdenevér (*Rhinolophus ferrumequinum*)
- kis patkósdenevér (*Rhinolophus hipposideros*)
- vidra (*Lutra lutra*)

Jelölő értéknek javasolt közösségi jelentőségű fajok:

- sárga gyapjasszövő (*Eriogaster catax*)
- csíkos medvelepke* (*Euplagia quadripunctaria*)*
- nagy tűzlepke (*Lycaena dispar*)

1.5. Érintett települések

A tervezési terület által érintett helyrajzi számok listáját az európai közösségi jelentőségű természetvédelmi rendeltetésű területekkel érintett földrészletekről szóló 14/2010. (V. 11.) KvVM rendeletet (a továbbiakban: KvVM rendelet) tartalmazza. A Natura 2000 területek által érintett helyrajzi számokat és így a Natura 2000 jogi státuszt is a KvVM rendelet rögzíti, térképi megjelenítéssel is. A jogi jelleg a megosztással keletkező utód helyrajzi számokra is kiterjed.

Település	Érintett terület (ha)	Település területének érintettsége (%)
NÓGRÁD MEGYE		
Balassagyarmat	138,5	4,93
Dejtár	562,2	26,25
Drégelypalánk	521,2	23,50
Hont	209,2	8,67
Ipolyszög	30,1	18,47
Ipolyvece	435,9	31,54
Patak	234,9	14,55
PEST MEGYE		

Település	Érintett terület (ha)	Település területének érintettsége (%)
Ipolydamásd	115,4	9,98
Ipolytölgyes	64,3	4,70
Letkés	24,4	0,99
Nagybörzsöny	13,6	0,27
Perőcsény	34,1	0,82
Szob	24,4	1,36
Tésa	21,7	4,89
Vámosmikola	302,8	11,97

1. táblázat: Érintett települések

1.6. Egyéb védettségi kategóriák

Típus	Kód	Név	Kiterjedés (ha)	Védetté nyilvánító jogszabály száma
nemzetközi jelentőségű védett természeti terület	ramsari terület	Ipoly-völgy ramsari terület	2096,13	1993. évi XLII. törvény
európai közösségi jelentőségű természetvédelmi rendeltetésű terület	SPA	Börzsöny és Visegrádi-hegység (HUDI10002) különleges madárvédelmi terület	2263,05	275/2004. (X. 8.) Korm. rendelet 14/2010. (V. 11.) KvVM rendelet
országos jelentőségű védett természeti terület	NP	Duna-Ipoly Nemzeti Park	2241,1	a Duna-Ipoly Nemzeti Park létesítéséről szóló 34/1997. (XI. 20.) KTM rendelet
ex lege védett természeti terület	láp	Békabúgató (Hont közigazgatási területén)	15,14	a természet védelméről szóló 1996. évi LIII. törvény
ex lege védett természeti terület	láp	Alsó rétek (Hont és Drégelypalánk közigazgatási területén)	28,2	a természet védelméről szóló 1996. évi LIII. törvény
ex lege védett természeti terület	láp	Zabai dűlő (Drégelypalánk közigazgatási területén)	44,66	a természet védelméről szóló 1996. évi LIII. törvény
ex lege védett természeti terület	láp	Pap-árki dűlő (Drégelypalánk és Ipolyvece közigazgatási területén)	44,15	a természet védelméről szóló 1996. évi LIII. törvény
ex lege védett természeti terület	láp	Ipolyszögi égerláp (Ipolyszög és Balassagyarmat közigazgatási területén)	88,99	a természet védelméről szóló 1996. évi LIII. törvény
Országos Ökológiai Hálózat övezet	MT	magterület	2092,61 (71,26%)	az Országos Területrendezési Tervről szóló 2003. évi XXVI. törvény
Országos Ökológiai Hálózat övezet	ÖF	ökológiai folyosó	750,92 (25,57%)	az Országos Területrendezési Tervről szóló 2003. évi XXVI. törvény

Típus	Kód	Név	Kiterjedés (ha)	Védetté nyilvánító jogszabály száma
Országos Ökológiai Hálózat övezet	PT	pufferterület	14,69 (0,5%)	az Országos Területrendezési Tervről szóló 2003. évi XXVI. törvény

2. táblázat: Egyéb védettségi kategóriák

1.7. Tervezési és egyéb előírások

1.7.1. Természetvédelmi kezelési terv

A területre vonatkozó jóváhagyott természetvédelmi kezelési terv nincs.

1.7.2. Településrendezési eszközök

- Balassagyarmat Város Önkormányzatának 12/2000 (V. 19.) számú rendelete Balassagyarmat Város Szabályozási Tervének megállapításáról
- Balassagyarmat Város Önkormányzata Képviselő-testületének 45/2009 (XII.22.) rendelete a Helyi Építési Szabályzatról
- Dejtár településrendezési terve jelenleg nem áll rendelkezésünkre.
- Drégelypalánk településrendezési terve jelenleg nem áll rendelkezésünkre.
- Hont Község Önkormányzata Képviselő-testületének 6/2006.(VI.15.) rendelete a Helyi Építési Szabályzatról 7/2006
- Ipolydamásd Község Önkormányzata képviselő-testületének 6/2013. (XI. 28.) Ök. rendelete a Helyi Építési Szabályzatról
- Ipolyszög településrendezési terve jelenleg nem áll rendelkezésünkre.
- Ipolytölgyes Község Képviselőtestületének 5/2004. (V.13.) számú rendelete Ipolytölgyes Helyi Építési Szabályzatáról
- Ipolyvece településrendezési terve jelenleg nem áll rendelkezésünkre.
- Letkés Község Önkormányzata képviselő-testületének 15/2004 (X. 28. Ök. rendelete a Helyi Építési Szabályzatról
- Nagybörzsöny településrendezési terve jelenleg nem áll rendelkezésünkre.
- Patak településrendezési terve jelenleg nem áll rendelkezésünkre.
- Perőcsény településrendezési terve jelenleg nem áll rendelkezésünkre.
- Szob Város Önkormányzata Képviselő-testületének 36/2004. (VII.21.) számú rendelete a Helyi Építési Szabályzatról

- Tésa Község Önkormányzata képviselő-testületének 20/2004 (XII. 17.) Ök. rendelete a Helyi Építési Szabályzatról
- Vámosmikola Község Önkormányzata képviselő-testületének 32/2004 (10. 29). Ök. rendelete a Helyi Építési Szabályzatról

1.7.3. Körzeti erdőtervek és üzemtervek

Az erdőterv rendelet előkészítésének, és a körzeti erdőterv készítésének szabályairól szóló 11/2010. (II. 4.) FVM rendelet 1. sz. melléklete alapján az Ipoly-völgy Natura 2000 terület a következő erdőtervezési körzetekhez tartozik:

- Nagymarosi Erdőtervezési Körzet
- Kemencei Erdőtervezési Körzet
- Romhányi Erdőtervezési Körzet

Hatályos körzeti erdőterv:

- 571. számú Romhányi Körzet Erdőterve (érvényes: 2005. január 1. – 2014. december 31.)
- A Kemencei Erdőtervezési Körzet Körzeti Erdőterve (érvényes: 2012. január 1. – 2021. december 31.)
- A Litke-Kisterenyei Erdészeti tervezési Körzet második erdőterve (érvényes: 2008. január 1. – 2017. december 31.)

1.7.4. Körzeti vadgazdálkodási tervek és üzemtervek

A területen az alábbi vadásztársaságok működnek:

- 553410-4-3-0 Ipoly-völgy Tulajdonosi Közösség (Ipolyvece, Major)
- 570110-1-4-1 Észak-Börzsöny Vt. (Kemence)
- 570210-1-4-1 Ipolyvölgye Vt. (Perőcsény)
- 570310-1-4-1 Börzsönyi Zrínyi Vt. (Letkés)
- 570510-1-4-1 Dunakanyar Kittenberger Kálmán Vt. (Zebegény)

1.7.5. Halgazdálkodási tervek

- A folyó magyar oldalán szervezett halászat nem folyik, nincs hivatalosan kiadott halászengedély
- Horgászati hasznosító: Horgász Egyesületek Nógrád Megyei Szövetsége (Ipoly és mellékvizei, hullámtéri és mentett oldali holtágai) Halgazdálkodási terve kiadmányozója: Nógrád megyei Kormányhivatal Földművelésügyi Igazgatósága. Ügyiratszám: 21.4/13158-8/2010.

1.7.6. Vízyűjtő-gazdálkodási terv

- Vízyűjtő-gazdálkodási terv 1.8 Ipoly részvízyűjtő alegység, 2010. április; Vízügyi és Környezetvédelmi Központi Igazgatóság; Közép-Duna-völgyi Környezetvédelmi-és Vízügyi Igazgatóság (várható felülvizsgálat éve: 2015.)

1.7.7. Egyéb tervek

- Egyéb tervekről nincs tudomásunk.

1.7.8. Jogerős engedélyek

- Kaszálási engedélyek, amelyeket a Közép-Duna-völgyi Környezetvédelmi és Természetvédelmi Felügyelőség adott ki.

2. Veszélyeztető tényezők

A veszélyeztető tényezők felsorolásánál figyelembe vettük a Natura adatlapon felsorolt tényezőket, amelyeket az aktuális állapotra alakítva ismertetünk. Az érintett terület %-os nagyságát a kJT teljes területéhez viszonyítva adjuk meg.

Kód	Veszélyeztető tényező neve	Jelentősége	Érintett terület nagysága (%)	Milyen jelölő élőhelyre vagy fajra és milyen módon gyakorol hatást?
A02.03	gyepterület átalakítása szántóvá	L	10	Pannon homoki gyepek (6260)*, <i>Cnidion dubii</i> folyóvölgyeinek mocsárrétjei (6440), Sík- és dombvidéki kaszálórétek (<i>Alopecurus pratensis</i> , <i>Sanguisorba officinalis</i>) (6510) Az élőhelyeket teljesen átalakítja, megszűnésükhöz vezet, a fajok az élőhely átalakulásával eltűnnek.
A03.01	intenzív, vagy intenzívebb kaszálás	H	50	Sík- és dombvidéki kaszálórétek (<i>Alopecurus pratensis</i> , <i>Sanguisorba officinalis</i>) (6510), Mészkedvelő üde láp- és sásrétek (7230). A gyakori, vagy természetvédelmi szempontból rossz időpontban végzett kaszálás az élőhelyek fajösszetételét homogenizálja, egyes fajok szaporodását megakadályozza.
A04.01.01	intenzív szarvasmarha-legeltetés	M	30	Pannon homoki gyepek (6260)* A taposás, illetve a trágya okozta tápanyagfeldúsulás által veszélyeztet.
A04.03	pásztorkodás felhagyása, legeltetés hiánya	M	50	Pannon homoki gyepek (6260)*, közönséges denevér (<i>Myotis myotis</i>), csonkafülű denevér (<i>Myotis emarginatus</i>) Megindul a növényzet avasodása, ezzel egy időben megjelennek az inváziós fajok, és beindul a nem kívánt szukcesszió, a cserjésedés. A denevérfajokra a táplálékbázis (haszonállatok ürülékében fejlődő, illetve vérén táplálkozó Dipterák) csökkenésén keresztül gyakorol hatást.
A07	biocid termékek, hormonok, kemikáliák használata	M	20	Oligo-mezotróf állóvizek <i>Littorelletea uniflorae</i> és/vagy <i>Isoeto-Nanojuncetea</i> vegetációval (3130), Természetes eutróf tavak <i>Magnopotamion</i> vagy <i>Hydrocharition</i> növényzettel (3150), Természetes disztróf tavak és tavacsók (3160), <i>Cnidion dubii</i> folyóvölgyeinek mocsárrétjei (6440), Sík- és dombvidéki kaszálórétek (<i>Alopecurus pratensis</i> , <i>Sanguisorba officinalis</i>) (6510), Mészkedvelő üde láp- és sásrétek (7230), Enyves éger

				<p>(<i>Alnus glutinosa</i>) és magas kőris (<i>Fraxinus excelsior</i>) alkotta ligeterdők (<i>Alno-Padion</i>, <i>Alnion incanae</i>, <i>Salicion albae</i>) (91E0)* díszes légivadász (<i>Coenagrion ornatum</i>), erdei szitakötő (<i>Ophiogomphus cecilia</i>), sávós bödöncsiga (<i>Theodoxus transversalis</i>), tompa folyamkagyló (<i>Unio crassus</i>), Petényi-márna (<i>Barbus meridionalis</i>), halványfoltú küllő (<i>Gobio albipinnatus</i>), homoki küllő (<i>Gobio kessleri</i>), széles durbincs (<i>Gymnocephalus baloni</i>), selymes durbincs (<i>Gymnocephalus schraetzer</i>), réti csík (<i>Misgurnus fossilis</i>), szívárványos ökle (<i>Rhodeus sericeus amarus</i>), törpecsík (<i>Sabanejewia aurata</i>), német bucó (<i>Zingel streber</i>), mocsári teknős (<i>Emys orbicularis</i>), vöröshasú unka (<i>Bombina bombina</i>), dunai tarajosgöte (<i>Triturus dobrogicus</i>) és vidra (<i>Lutra lutra</i>) nagy patkósdenevér (<i>Rhinolophus ferrumequinum</i>), kis patkósdenevér (<i>Rhinolophus hipposideros</i>), kereknyergű patkósdenevér (<i>Rhinolophus euryale</i>), csonkafülű denevér (<i>Myotis emarginatus</i>), hegyesorrú denevér (<i>Myotis blythii</i>), közönséges denevér (<i>Myotis myotis</i>), nagyfülű denevér (<i>Myotis bechsteinii</i>), tavi denevér (<i>Myotis dasycneme</i>), nyugati pizedenevér (<i>Barbastella barbastellus</i>), hosszúszárnyú denevér (<i>Miniopterus schreibersii</i>) Főként a vízhez kötődő jelölő élőhelyeket és halfajokat érinti kedvezőtlenül. Leginkább a Tésa és Szob közötti területegységen jellemző. A szántókról bemosódnak a tápanyagok és a vegyszerek, megbontják a gyepék egyensúlyát, így degradálódnak a jelölő élőhelyek. A vize s élőhelyeken tápanyagfeldúsulás, illetve mérgezés alakulhat ki. A jelölő denevérfajok táplálékbázisát képező ízeltlábúak irtása negatívan hat e fajokra (táplálkozási lehetőségek beszűkítése, indirekt toxicitás).</p>
B01.02	beerdősítés / fásítás idegenhonos fajokkal	L	10	<p>Enyves éger (<i>Alnus glutinosa</i>) és magas kőris (<i>Fraxinus excelsior</i>) alkotta ligeterdők (<i>Alno-Padion</i>, <i>Alnion incanae</i>, <i>Salicion albae</i>) (91E0)*, Keményfás ligeterdők nagy folyók mentén <i>Quercus robur</i>, <i>Ulmus</i></p>

				<p><i>laevis</i> és <i>Ulmus minor</i>, <i>Fraxinus excelsior</i> vagy <i>Fraxinus angustifolia</i> fajokkal (<i>Ulmenion minoris</i>) (91F0), nagy patkósdenevér (<i>Rhinolophus ferrumequinum</i>), kis patkósdenevér (<i>Rhinolophus hipposideros</i>), kereknyergű patkósdenevér (<i>Rhinolophus euryale</i>), csonkafülű denevér (<i>Myotis emarginatus</i>), hegyesorru denevér (<i>Myotis blythii</i>), közönséges denevér (<i>Myotis myotis</i>), nagyfülű denevér (<i>Myotis bechsteinii</i>), tavi denevér (<i>Myotis dasycneme</i>), nyugati pisedenevér (<i>Barbastella barbastellus</i>), hosszús szárnyú denevér (<i>Miniopterus schreibersii</i>)</p> <p>Az élőhelyeket teljesen átalakítja, megszűnésükhöz vezet, a fajok az élőhely átalakulásával eltűnnek, valamint az ilyen területekről terjednek az idegenhonos fajok, a környező gyepterületeket is veszélyeztetve. Az idegenhonos fajokból álló erdők mind búvóhely mind vadászterület szempontjából kedvezőtlenek a denevérfajok számára.</p>
D01.01	ösvények, burkolatlan utak, bicikliutak	L	5	<p>Pannon homoki gyepek (6260)*, <i>Cnidion dubii</i> folyóvölgyeinek mocsárrétjei (6440), Sík- és dombvidéki kaszálórétek (<i>Alopecurus pratensis</i>, <i>Sanguisorba officinalis</i>) (6510), Mészkedvelő üde láp- és sásrétek (7230), Enyves éger (<i>Alnus glutinosa</i>) és magas kőris (<i>Fraxinus excelsior</i>) alkotta ligeterdők (<i>Alno-Padion</i>, <i>Alnion incanae</i>, <i>Salicion albae</i>) (91E0)*</p> <p>Területfoglalás/élőhely felszámolása, zavarás.</p>
D01.04	vasútvonalak	L	5	<p><i>Cnidion dubii</i> folyóvölgyeinek mocsárrétjei (6440), Mészkedvelő üde láp- és sásrétek (7230), Enyves éger (<i>Alnus glutinosa</i>) és magas kőris (<i>Fraxinus excelsior</i>) alkotta ligeterdők (<i>Alno-Padion</i>, <i>Alnion incanae</i>, <i>Salicion albae</i>) (91E0)*</p> <p>Területfoglalás/élőhely felszámolása, zavarás. A vasútvonalak gyomirtókkal történő kezelése a környező jelölő élőhelyeket veszélyezteti.</p>
D02.01	villany- és telefonvezetékek	L	10	<p>Pannon homoki gyepek (6260)*, <i>Cnidion dubii</i> folyóvölgyeinek mocsárrétjei (6440), Sík- és dombvidéki kaszálórétek (<i>Alopecurus pratensis</i>, <i>Sanguisorba officinalis</i>) (6510), Mészkedvelő üde láp- és sásrétek (7230), Enyves éger (<i>Alnus glutinosa</i>) és magas kőris (<i>Fraxinus excelsior</i>) alkotta ligeterdők (<i>Alno-</i></p>

				<p><i>Padion</i>, <i>Alnion incanae</i>, <i>Salicion albae</i>) (91E0)*, vidra (<i>Lutra lutra</i>) Szervízutak területfoglalása. Nagy testű (elsősorban ragadozó) madarak (az Ipoly-völgy természetmegőrzési területtel nagyban átfedő Ipoly völgye madárvédelmi terület jelölő fajai). Áramütés, ütközés, valamint a karbantartási munkálatok taposással, cserjeirtással, nyomvonalváltás esetén gyepfeltöréssel járnak.</p>
D02.02	csővezetékek	L	1	<p>Természetes eutróf tavak <i>Magnopotamion</i> vagy <i>Hydrocharition</i> növényzettel (3150), <i>Cnidion dubii</i> folyóvölgyeinek mocsárrétjei (6440), Enyves éger (<i>Alnus glutinosa</i>) és magas kőris (<i>Fraxinus excelsior</i>) alkotta ligeterdők (<i>Alno-Padion</i>, <i>Alnion incanae</i>, <i>Salicion albae</i>) (91E0)* Élőhely felszámolása telepítéskor, szervízutak területfoglalása folyamatosan. Barátság II. kőolajvezeték és szlovák-magyar tranzit gázvezeték Hontnál (egymás mellett).</p>
E03.01	háztartási hulladék	L	5	<p>Oligo-mezotróf állóvizek <i>Littorelletea uniflorae</i> és/vagy <i>Isoeto-Nanojuncetea</i> vegetációval (3130), Természetes eutróf tavak <i>Magnopotamion</i> vagy <i>Hydrocharition</i> növényzettel (3150), Természetes disztróf tavak és tavacsák (3160), Pannon homoki gyepek (6260)*, <i>Cnidion dubii</i> folyóvölgyeinek mocsárrétjei (6440), Sík- és dombvidéki kaszálórétek (<i>Alopecurus pratensis</i>, <i>Sanguisorba officinalis</i>) (6510), Mészkedvelő üde láp- és sásrétek (7230), Enyves éger (<i>Alnus glutinosa</i>) és magas kőris (<i>Fraxinus excelsior</i>) alkotta ligeterdők (<i>Alno-Padion</i>, <i>Alnion incanae</i>, <i>Salicion albae</i>) (91E0)*, sávós bödöncsiga (<i>Theodoxus transversalis</i>), tompa folyamkagyló (<i>Unio crassus</i>), <i>Petényi-márna</i> (<i>Barbus meridionalis</i>), halványfoltú küllő (<i>Gobio albipinnatus</i>), homoki küllő (<i>Gobio kessleri</i>), széles durbincs (<i>Gymnocephalus baloni</i>), selymes durbincs (<i>Gymnocephalus schraetzer</i>), réti csík (<i>Misgurnus fossilis</i>), szívárványos ökle (<i>Rhodeus sericeus amarus</i>), törpecsík (<i>Sabanejewia aurata</i>), német bucó (<i>Zingel streber</i>), mocsári teknős (<i>Emys orbicularis</i>), vöröshasú unka (<i>Bombina bombina</i>), dunai tarajosgöte (<i>Triturus</i>)</p>

				<p><i>dobrogicus</i>) Az utak mentén, horgászhelyeknél, kitaposott lejáró-utak mentén lerakott hulladék károsítja az élőhelyeket és fajokat, járulékos hatásként megjelenik a gyomosodás.</p>
F02.03	szabadidős halfogás	M	30	<p>Oligo-mezotróf állóvizek <i>Littorelletea uniflorae</i> és/vagy <i>Isoeto-Nanojuncetea</i> vegetációval (3130), Természetes eutróf tavak <i>Magnopotamion</i> vagy <i>Hydrocharitton</i> növényzettel (3150), Természetes disztróf tavak és tavacsák (3160). Enyves éger (<i>Alnus glutinosa</i>) és magas kőris (<i>Fraxinus excelsior</i>) alkotta ligeterdők (<i>Alno-Padion</i>, <i>Alnion incanae</i>, <i>Salicion albae</i>) (91E0)*, Keményfás ligeterdők nagy folyók mentén <i>Quercus robur</i>, <i>Ulmus laevis</i> és <i>Ulmus minor</i>, <i>Fraxinus excelsior</i> vagy <i>Fraxinus angustifolia</i> fajokkal (<i>Ulmion minoris</i>) (91F0). díszes légivadász (<i>Coenagrion ornatum</i>), erdei szitakötő (<i>Ophiogomphus cecilia</i>), sávós bődöncsiga (<i>Theodoxus transversalis</i>), tompa folyamkagyló (<i>Unio crassus</i>), <i>Petényi-márna</i> (<i>Barbus meridionalis</i>), halványfoltú küllő (<i>Gobio albipinnatus</i>), homoki küllő (<i>Gobio kessleri</i>), széles durbincs (<i>Gymnocephalus baloni</i>), selymes durbincs (<i>Gymnocephalus schraetzer</i>), réti csík (<i>Misgurnus fossilis</i>), szivárványos ökle (<i>Rhodeus sericeus amarus</i>), törpecsík (<i>Sabanejewia aurata</i>), német bucó (<i>Zingel streber</i>), mocsári teknős (<i>Emys orbicularis</i>), vöröshasú unka (<i>Bombina bombina</i>), dunai tarajosgöte (<i>Triturus dobrogicus</i>) és vidra (<i>Lutra lutra</i>) A bevetés miatt a tápanyagok feldúsulnak a vízben, ez a jelölő élőhelyeket átalaktja, degradálja, valamint az emberi jelenlét miatti zavarás kedvezőtlenül hat a vízhez kötődő fajokra. Horgászhelyek fa- és cserjeirtással történő kialakítása szintén a jelölő élőhelyeket degradálja.</p>
F03.01.01	vadak károkozása (túltartott vadállomány)	M	15	<p>Pannon homoki gyepek (6260)*, <i>Cnidion dubii</i> folyóvölgyeinek mocsárrétei (6440), Sík- és dombvidéki kaszálórétek (<i>Alopecurus pratensis</i>, <i>Sanguisorba officinalis</i>) (6510), Enyves éger (<i>Alnus glutinosa</i>) és magas kőris (<i>Fraxinus excelsior</i>) alkotta ligeterdők (<i>Alno-Padion</i>,</p>

				<p><i>Alnion incanae</i>, <i>Salicion albae</i>) (91E0), Keményfás ligeterdők nagy folyók mentén <i>Quercus robur</i>, <i>Ulmus laevis</i> és <i>Ulmus minor</i>, <i>Fraxinus excelsior</i> vagy <i>Fraxinus angustifolia</i> fajokkal (<i>Ulmenion minoris</i>) (91F0), mocsári teknős (<i>Emys orbicularis</i>), vöröshasú unka (<i>Bombina bombina</i>) Elsősorban a vaddisznók (<i>Sus scrofa</i>) túrásukkal visszavetik a növényzet felújulását, megakadályozzák a természetes erdőfelújítást, illetve a gyeptakarót felsértik, valamint a kiszáradó vizes élőhelyek feltúrása során egyes kételtű-fajok (pl. vöröshasú unka) iszapba húzódtott példányait pusztíthatja. Jellemzően a vaddisznó és a vörös róka (<i>Vulpes vulpes</i>) okoz gondot a mocsári teknős tojásrakó helyein a tojások kitúrásával, esetleg frissen kelt állatok zsákmányolásával.</p>
G05.11	közúti ütközésből eredő sérülés vagy pusztulás	L	5	<p>Mocsári teknős (<i>Emys orbicularis</i>), vöröshasú unka (<i>Bombina bombina</i>), vidra (<i>Lutra lutra</i>) A Középső-Ipoly-völgyi szakasznál jellemző. A kételtű- és hullófajok az erdei telelőhely és a vizes élőhelyek közti vonulásuk során átkelnek a forgalmas utakon, itt gyakran elütik őket.</p>
I01	idegenhonos, inváziós fajok	M	70	<p>Oligo-mezotróf állóvizek <i>Littorelletea uniflorae</i> és/vagy <i>Isoeto-Nanojuncetea</i> vegetációval (3130), Természetes eutróf tavak <i>Magnopotamion</i> vagy <i>Hydrocharition</i> növényzettel (3150), Természetes disztróf tavak és tavacsák (3160), Pannon homoki gyepek (6260)*, <i>Cnidion dubii</i> folyóvölgyeinek mocsárrétjei (6440), Sík- és dombvidéki kaszálórét (3160), <i>Alopecurus pratensis</i>, <i>Sanguisorba officinalis</i>) (6510), Enyves éger (<i>Alnus glutinosa</i>) és magas kőrös (<i>Fraxinus excelsior</i>) alkotta ligeterdők (<i>Alno-Padion</i>, <i>Alnion incanae</i>, <i>Salicion albae</i>) (91E0), Keményfás ligeterdők nagy folyók mentén <i>Quercus robur</i>, <i>Ulmus laevis</i> és <i>Ulmus minor</i>, <i>Fraxinus excelsior</i> vagy <i>Fraxinus angustifolia</i> fajokkal (<i>Ulmenion minoris</i>) (91F0) díszes légivadász (<i>Coenagrion ornatum</i>), erdei szitakötő (<i>Ophiogomphus cecilia</i>), sávós bödöncsiga (<i>Theodoxus transversalis</i>), tompa folyamkagyló (<i>Unio crassus</i>),</p>

				<p><i>Petényi-márna (Barbus meridionalis)</i>, halványfoltú küllő (<i>Gobio albipinnatus</i>), homoki küllő (<i>Gobio kessleri</i>), széles durbincs (<i>Gymnocephalus baloni</i>), selymes durbincs (<i>Gymnocephalus schraetzer</i>), réti csík (<i>Misgurnus fossilis</i>), szívárványos ökle (<i>Rhodeus sericeus amarus</i>), törpecsík (<i>Sabanejewia aurata</i>), német bucó (<i>Zingel streber</i>) Főleg az Alsó-Ipoly-völgyben jellemző az aranyvessző-fajok (<i>Solidago ssp.</i>), a selyemkóró (<i>Asclepias syriaca</i>), előfordul még gyalogakác (<i>Amorpha fruticosa</i>), zöldjuhar (<i>Acer negundo</i>), kisvirágú ősziróza (<i>Aster lanceolatus</i>) és parlagfű (<i>Ambrosia artemisiifolia</i>). Állatfajok közül a vízben idegenhonos halfajok, pl. gébek (<i>Neogobius spp.</i>) és a cifra rák (<i>Orconectes limosus</i>). Az inváziós fajok jelenléte az élőhelyeket teljesen átalakítja, megszűnésükhöz vezet, a fajok az élőhelyek átalakulásával eltűnnek. A jelölő erdei társulásokat leginkább a folyópart mentén terjeszkedő, a gyepszintben és a cserjeszintben megjelenő idegenhonos inváziós fajok veszélyeztetik. Az idegenhonos halfajok elszaporodása azért veszélyes, mert a vízi táplálékhálózatok átalakulását eredményezi.</p>
J01	tűz és tűz visszaszorulása	L	10	<p>Pannon homoki gyepek (6260)* Gallyégetés, rézsűégetés során elszabaduló tüzek</p>
J02.02	hordalékkotrás	L	5	<p>Oligo-mezotróf állóvizek <i>Littorelletea uniflorae</i> és/vagy <i>Isoeto-Nanojuncetea</i> vegetációval (3130), Természetes eutróf tavak <i>Magnopotamion</i> vagy <i>Hydrocharitum</i> növényzettel (3150), Természetes disztróf tavak és tavacsok (3160), <i>Cnidion dubii</i> folyóvölgyeinek mocsárrétjei (6440), Enyves éger (<i>Alnus glutinosa</i>) és magas kőris (<i>Fraxinus excelsior</i>) alkotta ligeterdők (<i>Alno-Padion</i>, <i>Alnion incanae</i>, <i>Salicion albae</i>) (91E0)*, Mészkedvelő üde láp- és sásrétek (7230) díszes légivadász (<i>Coenagrion ornatum</i>), erdei szitakötő (<i>Ophiogomphus cecilia</i>), sávos bödöncsiga (<i>Theodoxus transversalis</i>), tompa folyamkagyló (<i>Unio crassus</i>), <i>Petényi-márna (Barbus meridionalis)</i>, halványfoltú küllő (<i>Gobio albipinnatus</i>), homoki küllő (<i>Gobio</i></p>

				<p><i>kessleri</i>), széles durbincs (<i>Gymnocephalus baloni</i>), selymes durbincs (<i>Gymnocephalus schraetzer</i>), réti csík (<i>Misgurnus fossilis</i>), szívárványos ökle (<i>Rhodeus sericeus amarus</i>), törpecsík (<i>Sabanejewia aurata</i>), német bucó (<i>Zingel streber</i>), mocsári teknős (<i>Emys orbicularis</i>), vöröshasú unka (<i>Bombina bombina</i>), dunai tarajosgöte (<i>Triturus dobrogicus</i>) és vidra (<i>Lutra lutra</i>)</p> <p>A kotrás során a vízínövényzet elpusztul, az ott élő állatfajokat zavarja, az egyedek elpusztulhatnak, a vízáramlási viszonyok megváltoznak. A kotrásból származó iszap lerakása a part menti élőhelyeket megszünteti, károsítja és a felszínre kihelyezett iszap a gyomfajok és az inváziós fajok terjedésének teret nyit.</p>
J02.05	hidrológia viszonyok módosítása	L	50	<p>Oligo-mezotróf állóvizek <i>Littorelletea uniflorae</i> és/vagy <i>Isoeto-Nanojuncetea</i> vegetációval (3130), Természetes eutróf tavak <i>Magnopotamion</i> vagy <i>Hydrocharition</i> növényzettel (3150), Természetes disztróf tavak és tavacsák (3160), <i>Cnidion dubii</i> folyóvölgyeinek mocsárrétjei (6440), Mészkedvelő üde láp- és sásrétek (7230), Enyves éger (<i>Alnus glutinosa</i>) és magas kőris (<i>Fraxinus excelsior</i>) alkotta ligeterdők (<i>Alno-Padion</i>, <i>Alnion incanae</i>, <i>Salicion albae</i>) (91E0)*, díszes légivadász (<i>Coenagrion ornatum</i>), erdei szitakötő (<i>Ophiogomphus cecilia</i>), sávos bődöncsiga (<i>Theodoxus transversalis</i>), tompa folyamkagyló (<i>Unio crassus</i>), <i>Petényi-márna</i> (<i>Barbus meridionalis</i>), halványfoltú küllő (<i>Gobio albipinnatus</i>), homoki küllő (<i>Gobio kessleri</i>), széles durbincs (<i>Gymnocephalus baloni</i>), selymes durbincs (<i>Gymnocephalus schraetzer</i>), réti csík (<i>Misgurnus fossilis</i>), szívárványos ökle (<i>Rhodeus sericeus amarus</i>), törpecsík (<i>Sabanejewia aurata</i>), német bucó (<i>Zingel streber</i>), mocsári teknős (<i>Emys orbicularis</i>), vöröshasú unka (<i>Bombina bombina</i>), dunai tarajosgöte (<i>Triturus dobrogicus</i>) és vidra (<i>Lutra lutra</i>)</p> <p>Az Ipoly rendszertelen és szélsőséges vízjárása, valamint az árvízvédelmi és vízkivételi művek üzemeltetése következtében a vizes élőhelyek időszakosan és kiszámíthatatlanul kapnak vizet/elöntést. Potenciális veszély</p>

				a további vízkivételi és/vagy duzzasztóművek építése, főként a szlovák fél részéről.
J02.06	vízkivétel felszíni vizekből	H	70	<p>Oligo-mezotróf állóvizek <i>Littorelletea uniflorae</i> és/vagy <i>Isoeto-Nanojuncetea</i> vegetációval (3130), Természetes eutróf tavak <i>Magnopotamion</i> vagy <i>Hydrocharition</i> növényzettel (3150), Természetes disztróf tavak és tavacsák (3160), <i>Cnidion dubii</i> folyóvölgyeinek mocsárrétjei (6440), Mészkedvelő üde láp- és sásrétek (7230), Enyves éger (<i>Alnus glutinosa</i>) és magas kőris (<i>Fraxinus excelsior</i>) alkotta ligeterdők (<i>Alno-Padion</i>, <i>Alnion incanae</i>, <i>Salicion albae</i>) (91E0)*, díszes légivadász (<i>Coenagrion ornatum</i>), erdei szitakötő (<i>Ophiogomphus cecilia</i>), sávós bödöncsiga (<i>Theodoxus transversalis</i>), tompa folyamkagyló (<i>Unio crassus</i>), <i>Petényi-márna</i> (<i>Barbus meridionalis</i>), halványfoltú küllő (<i>Gobio albipinnatus</i>), homoki küllő (<i>Gobio kessleri</i>), széles durbincs (<i>Gymnocephalus baloni</i>), selymes durbincs (<i>Gymnocephalus schraetzer</i>), réti csík (<i>Misgurnus fossilis</i>), szívárványos ökle (<i>Rhodeus sericeus amarus</i>), törpecsík (<i>Sabanejewia aurata</i>), német bucó (<i>Zingel streber</i>), mocsári teknős (<i>Emys orbicularis</i>), vöröshasú unka (<i>Bombina bombina</i>), dunai tarajosgöte (<i>Triturus dobrogicus</i>) és vidra (<i>Lutra lutra</i>) Vízlevonás miatt kiszáradás és a vízjárás ingadozása, az elöntések hiánya veszélyt jelent a vízhez kötődő élőhelyekre és fajokra.</p>
K02	természetes élőhely átalakulások, szukcessziós folyamatok	M	30	<p>Oligo-mezotróf állóvizek <i>Littorelletea uniflorae</i> és/vagy <i>Isoeto-Nanojuncetea</i> vegetációval (3130), Természetes eutróf tavak <i>Magnopotamion</i> vagy <i>Hydrocharition</i> növényzettel (3150), Természetes disztróf tavak és tavacsák (3160), Mészkedvelő üde láp- és sásrétek (7230), Enyves éger (<i>Alnus glutinosa</i>) és magas kőris (<i>Fraxinus excelsior</i>) alkotta ligeterdők (<i>Alno-Padion</i>, <i>Alnion incanae</i>, <i>Salicion albae</i>) (91E0)*, díszes légivadász (<i>Coenagrion ornatum</i>), erdei szitakötő (<i>Ophiogomphus cecilia</i>), sávós bödöncsiga (<i>Theodoxus transversalis</i>), tompa folyamkagyló (<i>Unio crassus</i>), <i>Petényi-márna</i> (<i>Barbus meridionalis</i>),</p>

			<p>halványfoltú küllő (<i>Gobio albipinnatus</i>), homoki küllő (<i>Gobio kessleri</i>), széles durbincs (<i>Gymnocephalus baloni</i>), selymes durbincs (<i>Gymnocephalus schraetzer</i>), réti csík (<i>Misgurnus fossilis</i>), szivárványos ökle (<i>Rhodeus sericeus amarus</i>), törpecsík (<i>Sabanejewia aurata</i>), német bucó (<i>Zingel streber</i>), mocsári teknős (<i>Emys orbicularis</i>), vöröshasú unka (<i>Bombina bombina</i>), dunai tarajosgöte (<i>Triturus dobrogicus</i>) és vidra (<i>Lutra lutra</i>) A lefűződött holtágak kiszáradása és átalakulása nagy mértékű, ami veszélyezteti a bennük élő fajokat.</p>
--	--	--	--

3. Kezelési feladatok meghatározása

3.1. Természetvédelmi célkitűzés, a terület rendeltetése

Rendeltetés:

A terület elsődleges és stratégiai jellegű rendeltetése, hogy őrizze meg a valamikor általánosságban jellemző társulások mára fragmentálódva megmaradt elemeit, az ott található jelölő növény- és állatfajokat, valamint azok élőhelyeit.

Célkitűzés:

A területen elsődleges cél az Ipoly folyam vízi élővilágának, az ártéri-mocsári élőhelytípusoknak (Oligo-mezotróf állóvizek *Littorelletea uniflorae* és/vagy *Isoeto-Nanojuncetea* vegetációval (3130), Természetes eutróf tavak *Magnopotamion* vagy *Hydrocharition* növényzettel (3150), Természetes disztróf tavak és tavaeskák (3160), *Cnidion dubii* folyóvölgyeinek mocsárrétjei (6440), Sík- és dombvidéki kaszálórétek (*Alopecurus pratensis*, *Sanguisorba officinalis*) (6510) és Mészkedvelő üde láp- és sásrétek (7230)), valamint a homoki élőhely-fragmentumoknak (Pannon homoki gyepek (6260)*), valamint a folyót kísáró erdei élőhelyek (Enyves éger (*Alnus glutinosa*) és magas kőris (*Fraxinus excelsior*) alkotta ligeterdők (*Alno-Padion*, *Alnion incanae*, *Salicion albae*) (91E0)* és Keményfás ligeterdők nagy folyók mentén *Quercus robur*, *Ulmus laevis* és *Ulmus minor*, *Fraxinus excelsior* vagy *Fraxinus angustifolia* fajokkal (*Ulmenion minoris*) (91F0)) minél nagyobb változatosságú megőrzése.

- Az élőhelyek megőrzésének érdekében szükséges az ártér további területi szűkítésének megakadályozása.
- A vízhez kötődő élőhelytípusok megőrzésének eszköze a vízellátottság aktív javítása és a belső fragmentáltság felszámolása. A vízhez kötődő jelölő fajok (díszes légivadász (*Coenagrion ornatum*), erdei szitakötő (*Ophiogomphus cecilia*), sávós bődöncsiga (*Theodoxus transversalis*), tompa folyamkagyló (*Unio crassus*), *Petényi-márna* (*Barbus meridionalis*), halványfoltú küllő (*Gobio albipinnatus*), homoki küllő (*Gobio kessleri*), széles durbincs (*Gymnocephalus baloni*), selymes durbincs (*Gymnocephalus schraetzer*), réti csík (*Misgurnus fossilis*), szivárványos ökle (*Rhodeus sericeus amarus*), törpecsík (*Sabanejewia aurata*), német bucó (*Zingel streber*), mocsári teknős (*Emys orbicularis*), vöröshasú unka (*Bombina bombina*), dunai tarajosgöte (*Triturus dobrogicus*) és vidra (*Lutra lutra*)) megőrzése érdekében a vízellátás szabályozása, biztosítása, valamint a vízminőség javítását szolgáló intézkedések szintén elengedhetetlenek. A belső fragmentáció felszámolása a degradált területek átalakításával érhető el.
- Az inváziós idegenhonos fajok (gyalogakác (*Amorpha fruticosa*), zöldjuhar (*Acer negundo*), aranyvessző-fajok (*Solidago* ssp.), selyemkóró (*Asclepias syriaca*), parlagfű (*Ambrosia artemisiifolia*), kisvirágú őszirózsa (*Aster lanceolatus*), géb-fajok (*Neogobius* spp.) és cifra rák (*Orconectes limosus*)) terjedésének megállítása, lehetőség szerint minél teljesebb körű eltávolítása a jelölő élőhelyek fajkészletének megőrzése érdekében fontos cél.
- A természetvédelmi kezelés a területen szétválaszthatatlanul fonódik össze a fenntartható tájhasználattal (elsősorban a gyepgazdálkodással), amely az értékes élőhelyek mintázatának stabilizálását is jelenti.
- A kaszálási/legeltetési rendszer kialakítása a túlhasználat, illetve az alulhasználat megszüntetése érdekében szükséges. A megfelelő használat a jelölő faj vérfű-hangyaboglárka (*Maculinea teleius*), valamint a jelölőnek javasolt nagy tűzlepke (*Lycaena dispar*) fennmaradása és populációjának növekedése érdekében szintén kulcsfontosságú.
- Erdők esetében (jelölő élőhely: Enyves éger (*Alnus glutinosa*) és magas kőris (*Fraxinus excelsior*) alkotta ligeterdők (*Alno-Padion*, *Alnion incanae*, *Salicion albae*) (91E0)* és

Keményfás ligeterdők nagy folyók mentén *Quercus robur*, *Ulmus laevis* és *Ulmus minor*, *Fraxinus excelsior* vagy *Fraxinus angustifolia* fajokkal (*Ulmion minoris*) (91F0)) az őshonos fajokra alapuló folyamatos erdőkép melletti természeti folyamatokra alapozott erdőgazdálkodás valósítandó meg. Cél a vízfolyásokat kísérő ligeterdők megőrzése. Az erdők természetszerű kezelése, a holt faanyag megtartása a jelölő erdei, vagy az erdőt táplálkozó-helyként használó denevérfajok (nyugati piszedenevér (*Barbastella barbastellus*), hosszúszárnyú denevér (*Miniopterus schreibersi*), nagyfülű denevér (*Myotis bechsteini*), hegyesorru denevér (*Myotis blythii*), tavi denevér (*Myotis dasycneme*), csonkafülű denevér (*Myotis emarginatus*), közönséges denevér (*Myotis myotis*), kereknyergű patkósdenevér (*Rhinolophus euryale*), nagy patkósdenevér (*Rhinolophus ferrumequinum*) és kis patkósdenevér (*Rhinolophus hipposideros*)), valamint a jelölőnek javasolt csíkos medvelepke (*Euplagia quadripunctaria*)* védelme érdekében elengedhetetlen. Az erdőszegélyek, cserjések megléte a jelölőnek javasolt sárga gyapjasszövő (*Eriogaster catax*) számára kulcsfontosságú.

- Mivel a terület nagy részét érinti a Börzsöny és Visegrádi-hegység (HUDI10002) különleges madárvédelmi terület, valamint az Ipoly-völgy ramsari terület, a fenntartási tervben foglaltak a területet látogató, illetve ott élő madárfajok fennmaradását, védelmét is szolgálják. A védendő madárfajok elsősorban a vonuló- és telelő lúdalakúak (pl. vetési lúd (*Anser fabalis*), nagy lilik (*Anser albifrons*), cigányréce (*Aythya nyroca*), és bőjti réce (*Anas querquedula*)), valamint a telepesen fészkelő gémfajok (nagy kócsag (*Egretta alba*), vörös gém (*Ardea purpurea*), törpegém (*Ixobrychus minutus*)), egyes földön fészkelő fajok (legfőképpen a haris (*Crex crex*)), illetve nagytestű ritka, fokozottan védett, a területen fészkelő és potenciálisan fészkelő fajok (fekete gólya (*Ciconia nigra*), darázsölyv (*Pernis apivorus*) és rétisas (*Haliaeetus albicilla*)).

3.2. Kezelési javaslatok

A 275/2004. (X. 8.) Korm. rendelet 4.§ 5. pontja alapján „(5) A fenntartási terv a Natura 2000 terület kezelésére vonatkozó javaslatokat, valamint ezek megvalósításának lehetséges eszközeit tartalmazza, és jogszabály eltérő rendelkezése hiányában kötelező földhasználati szabályokat nem állapít meg.”

Az itt megfogalmazott előírás-javaslatok célja, hogy a kezelési egységekben előforduló közösségi jelentőségű értékek, a jelenlegi gazdálkodási gyakorlat és adottságok alapján javaslatot tegyenek a gazdálkodás kívánatos módjára. Ennek érdekében itt megfogalmazásra kerülnek olyan előírás-javaslatok, amelyek alapul szolgálnak a jövőbeli támogatási programok kidolgozásához. A gazdálkodók számára ezek az előírás-javaslatok a jelen terv alapján kötelezettséget nem jelentenek, betartásuk csak támogatási programokon keresztül, önkéntes vállalás formájában válhat csak kötelezővé. A már más jogszabály vagy hatósági eszköz alapján létező előírások esetében azok kötelező jellegét értelemszerűen az azt megalapozó jogszabály, vagy hatósági eszköz támasztja alá, jelen fenntartási terv ezekre az előírásokra csak utalást tesz.

Az alábbi előírás-javaslatok az Ipoly-völgy (HUDI20026) Natura 2000 területnek a Duna-Ipoly Nemzeti Park területén kívül eső részeire ajánlásként vonatkoznak, azonban a Duna-Ipoly Nemzeti Parkhoz tartozó és egyéb országos jelentőségű védett természeti területeken a hatósági eljárások során egyéb jogszabályok alapján érvényesíteni kell azokat.

3.2.1. Élőhelyek kezelése

A terület kezelésére vonatkozó javaslatokat a gazdálkodáshoz nem köthető kezelési javaslatok tárgyalásával kezdjük, utána következnek a gazdálkodáshoz köthető kezelési javaslatok.

A **gazdálkodáshoz nem köthető kezelési javaslatokhoz** tartoznak a beruházásokat, fejlesztéseket, területrendezést, vállalkozásokat, illetve az ipari tevékenységeket és turizmust érintő, az adott területre aktuálisan vonatkozó elvek, előírások, valamint a kritikus pontok beazonosítása.

Ezután következik az egyes kezelési egységek részletes jellemzése, amit kezelési egységenként a hozzájuk tartozó előírás-javaslatok, valamint vadgazdálkodási és élőhelyrekonstrukciós javaslatok felsorolása követ. **Kezelési egységnek** azt a funkcionálisan egybe tartozó csoportot nevezzük, ami azonos kezelést igénylő élőhelyeket foglal magában, az előírt kezelések betartása által biztosítva a területen található jelölő értékek (fajok és/vagy élőhelyek) megőrzését. Az azonos kezelési egységbe tartozó élőhelyek különböző élőhelytípusba is tartozhatnak, és elhelyezkedésük pontszerű, egymástól távoli is lehet; a hangsúly azon van, hogy kezelés szempontjából azonos igényűek. A kezelési egységek lehatárolása alapvetően élőhelyek alapján történt, figyelembe véve a jelenlegi és várható jövőbeni gazdálkodási lehetőségeket.

Gazdálkodáshoz nem köthető javaslatok

- A területen a vizes élőhelyek fenntartásához, fejlesztéséhez kapcsolódó, valamint a természetvédelmi kezelésekhez tartozó beruházások támogatandók. Minden egyéb, gazdálkodáshoz nem köthető új beruházás kerülendő.
- A lefűződött mellékágak és holtágak horgászati és rekreációs célú hasznosítása nem javasolt.
- Bányászati hasznosítás a területen nemkívánatos.
- Az ingatlannyilvántartást javasolt a tényleges állapotokhoz igazítani.

Gazdálkodáshoz köthető javaslatok:

Kezelési egységek

A tervekészítés során a területre készült ÁNÉR-alapú élőhelytérképet használtuk. Az azonos kezelést igénylő élőhelyek és élőhelykomplexumok alapján az alábbi kezelési egységeket határoltuk le:

1. KE1: Vízi-, mocsári-, lápi élőhelyek, sásosok, nádasok
2. KE2: Kaszálók és legelők
3. KE3: Őshonos fafajok által dominált erdők és egyéb fás területek
4. KE4: Idegenhonos fafajok által dominált erdők és egyéb fás területek
5. KE5: Szántóterületek
6. KE6: Folyó- és állóvizek
7. KE7: Mesterséges élőhelyek

1. *Kezelési egység kódja, neve:*

KE1: Vízi-, mocsári-, lápi élőhelyek, sásosok, nádasok

Kezelési egység meghatározása:

A területen elszórtan, jellemzően az egykori, nyílt vízfelülettel már nem, vagy csak időszakosan rendelkező Ipoly-holtágak területén és a mélyfekvésű részekben megtalálható élőhelyfoltok tartoznak ebbe a kezelési egységbe.

Kezelési egység megfeleltetése/Érintettség vizsgálata:

Érintett élőhelytípusok:

- **ÁNÉR:**
 - Ac – Álló- és lassan áramló vizek hínárnövényzete
 - A24 – Lápi hínár
 - B1a – Nem tűzegképző nádasok, gyékényesek és tavikákások
 - B1b – Úszólápok, tűzeges nádasok és télisásosok
 - B2 – Harmatkásás, békabuzogányos mocsári-vízparti növényzet
 - B3 – Vízparti virágkákás, csetkákás, vízi hídőrös, mételykórós mocsarak
 - B4 – Lápi zsombékosok, zsombék-semlyék komplexek
 - BA – Fragmentális mocsári- és/vagy hínárnövényzet mozaikok álló és folyóvizek partjánál
 - D6 – Ártéri és mocsári magaskórósok, árnyas-nyirkos szegélynövényzet
 - I1 – Nedves felszínek természetes pionír növényzete
 - OA – Jellegtelen fátlan vizes élőhelyek
 - U9xA24 – Állóvizek és Lápi hínár hibrid-kategóriája
 - U9xAc – Állóvizek és Álló- és lassan áramló vizek hínárnövényzetének hibrid-kategóriája
- Natura 2000 élőhelytípus:
 - Oligo-mezotróf állóvizek *Littorelletea uniflorae* és/vagy *Isoeto-Nanojuncetea* vegetációval (3130)
 - Természetes eutróf tavak *Magnopotamion* vagy *Hydrocharition* növényzettel (3150)
 - Természetes disztróf tavak és tavacsok (3160)
 - Meszes lápok télisással (*Cladium mariscus*) és a *Caricion davallianae* fajaival (7210)
 - Mészkedvelő üde láp- és sásrétek (7230)

Gazdálkodáshoz köthető általános javaslatok:

A kezelési egységben minden gazdálkodási mód kerülendő (a nádaratás is), beavatkozás csak esetleges természetvédelmi kezelés részeként történhet. Fő kezelési cél a területek kedvező vízellátásának fenntartása.

- Vadgazdálkodási szempontból a legfontosabb elérendő cél a nagyvadállomány nagyságának visszaszorítása, természetvédelmi kárt nem okozó szintre csökkentése. Ez különösen a kezelési egység környezetében található gyepes jelölő élőhelyek védelme érdekében fontos (az nádasokból a gyepekre táplálkozni járó vaddisznó (*Sus scrofa*) a túrással sokszor károsítja ezeket).

A kezelési egységben magaslesek, szórók, sózók elhelyezése nem javasolt. Vadföldek kialakítása, vad kibocsátás és meglévő zárt téri vadtartás nem megengedett. Vadetető elhelyezése nem javasolt, illetve minden olyan tevékenység, amely a vadászható vadfajok populációinak (elsősorban csülkös vadfajok) növekedését okozza kerülendő. Mesterségesen kialakított dagonyák létrehozását kerülni kell.

- A kezelési egységben található vizes élőhelyek környezetében kizárólag acélsörét használata javasolt, valamint fokozottan védett faj megjelenése esetén a vízivad-vadászat időbeli és térbeli korlátozása javasolt.

Vízgazdálkodás

- A vízhez kötődő élőhelyek vízellátottságának biztosítása szükséges, a területről a vízvezetés nem javasolt.

Gazdálkodáshoz köthető, támogatási rendszerbe illeszthető kezelési előírás-javaslatok

- a) Kötelezően betartandó előírások:

Az európai közösségi jelentőségű természetvédelmi rendeltetésű területekről szóló 275/2004. (X. 8.) Kormányrendeleten kívül a kezelési egységre nem vonatkozik egyéb kötelezően betartandó előírás.

b) Önkéntesen vállalható előírás-javaslatok:

Kód	A nádas területekre vonatkozó kezelési előírás-javaslatok
V14	A vízi növényzet és a part menti növényzet irtása (vágás, nádégetés, cserjék kivágása) tilos.
V25	Horgászvízként és halastóként hasznosítani tilos.
V55	Nádgazdálkodás a területen tilos.
VA03	A területen szóró, vadetető, szózó nem létesíthető.

Élőhelyrekonstrukciós és élőhelyfejlesztési javaslatok

Az egykori holtágak vízellátásának biztosítását célzó bármilyen, kizárólag természetvédelmi célokat szolgáló élőhelyrekonstrukciós tevékenység támogatható.

Az idegenhonos inváziós fajok (gyalogakác (*Amorpha fruticosa*), zöldjuhar (*Acer negundo*), aranyvessző-fajok (*Solidago ssp.*), selyemkóró (*Asclepias syriaca*), parlagnyír (*Ambrosia artemisiifolia*), kisvirágú őszirózsa (*Aster lanceolatus*)) megjelenése esetén azok eltávolítását szükséges elvégezni. A kezelési egységben a vizes élőhelyek területén az idegenhonos hal- és rákfajok (géb-fajok (*Neogobius spp.*) és cifra rák (*Orconectes limosus*)) állományának csökkentése is szükséges, bár ennek kidolgozott módszertana jelenleg nincs.

A kezelési egység vízviszonyait a természetes vízjáráshoz hasonlóvá javasolt alakítani, ennek érdekében megfelelő vízszabályozó műtárgyak kialakítása javasolt.

Kezelési javaslatok indoklása:

Az inváziós fajok lehetőség szerinti minél teljesebb körű eltávolítása a jelölő élőhelyek (Oligomezotróf állóvizek *Littorelletea uniflorae* és/vagy *Isoeto-Nanojuncetea* vegetációval (3130), Természetes eutróf tavak *Magnopotamion* vagy *Hydrocharition* növényzettel (3150), Természetes disztróf tavak és tavacsok (3160), Meszes lápok télisással (*Cladium mariscus*) és a *Caricion davallianae* fajaival (7210), Mészkedvelő üde láp- és sásrétek (7230)) fajkészletének megőrzése érdekében fontos cél, mivel az inváziós fajok terjedése a jelölő élőhelyek degradálását, megsemmisülését okozhatná. Egyéb kezelés ezen öfenntartó, vagy spontán szukcesszióval érintett területeken nem szükséges, a jelölő díszes légivadász (*Coenagrion ornatum*), erdei szitakötő (*Ophiogomphus cecilia*), sávós bődöncsiga (*Theodoxus transversalis*), tompa folyamkagyló (*Unio crassus*), Petényi-márna (*Barbus meridionalis*), halványfoltú küllő (*Gobio albipinnatus*), homoki küllő (*Gobio kessleri*), széles durbincs (*Gymnocephalus baloni*), selymes durbincs (*Gymnocephalus schraetzer*), réti csík (*Misgurnus fossilis*), szívárványos ökle (*Rhodeus sericeus amarus*), törpecsík (*Sabanejewia aurata*), német bucó (*Zingel streber*), mocsári teknős (*Emys orbicularis*), vöröshasú unka (*Bombina bombina*), dunai tarajosgöte (*Triturus dobrogicus*) és vidra (*Lutra lutra*) populációk érintetlen „magterületeként” szolgálhat a terület. A túltartott vadállomány taposásával, túrásával a környező jelölő élőhelyet károsíthatja, ezért szükséges a megfelelő szinten tartása. A vadat vonzó létesítmények lokálisan gyomosító hatásúak, ezért elhelyezésük nem javasolt.

2. *Kezelési egység kódja, neve:*

KE2: Kaszálók és legelők

Kezelési egység meghatározása:

A kjTT teljes területén előforduló, zömében mentett oldalon, vagy nyílt ártéri területeken található, nagy kiterjedésű gyepterületek tartoznak ebbe a kezelési egységbe.

Kezelési egység megfeleltetése/Érintettség vizsgálata:

Érintett élőhelytípusok:

- ÁNÉR-kód: B5 – Nem zsombékoló magassárrétek
D34 – Mocsárrétek
E1 – Franciaperjés rétek
H5a – Löszgyepek, kötött talajú sztyeprétek
H5b – Homoki sztyeprétek
OB – Jellegtelen üde gyeppek
OC – Jellegtelen száraz- vagy félszáraz gyeppek
OD – Lágyszárú özönfajok állományai
OF – Magaskórós ruderalis gyomnövényzet
OG – Taposott gyomnövényzet és ruderalis iszapnövényzet
- Natura 2000 élőhelytípus:
 - Pannon homoki gyeppek (6260)*
 - *Cnidion dubii* folyóvölgyeinek mocsárrétjei (6440)
 - Sík- és dombvidéki kaszálórétek (*Alopecurus pratensis*, *Sanguisorba officinalis*) (6510)

Gazdálkodáshoz köthető általános javaslatok:

A különböző gyeptípusoknak megfelelő, időben és térben mozaikolt legeltetés és /vagy kaszálás javasolt az élőhelyek fenntartása érdekében.

A területek egy részén alulhasználat tapasztalható, aminek hatására gyomosodási folyamat (lásd élőhelytérkép OF, OD élőhelykategóriák), valamint nemkívánatos cserjésedési folyamatok indulnak el. E területek néhányszori tisztító kaszálást követő legelőként vagy kaszálóként való hasznosítása javasolt.

A száraz homoki élőhelyeken található gyeptípusok hasznosítása csak kíméletes, extenzív, alacsony állatlétszámú (lehetőleg juhval történő) legeltetéssel javasolt.

Vadgazdálkodás:

- Vadgazdálkodási szempontból a legfontosabb elérendő cél a nagyvadállomány nagyságának visszaszorítása, természetvédelmi kárt nem okozó szintre csökkentése, valamint a tájidegen vadaknak a területről történő eltávolítása. Ez különösen a kezelési egységben található gyepes jelölő élőhelyek védelme érdekében fontos (a vaddisznó (*Sus scrofa*) a túrással sokszor károsítja ezeket).
A kezelési egységben magaslesek elhelyezhetők, szórót, sózót azonban nem javasolt elhelyezni. Vadföldek kialakítása, vad kibocsátás és meglévő zárt téri vadtartás nem megengedett. Mesterségesen kialakított dagonyák létrehozását kerülni kell.
- A kezelési egységben található vizes élőhelyek környezetében kizárólag acélsörét használata javasolt, valamint fokozottan védett faj megjelenése esetén a vízivad-vadászat időbeli és térbeli korlátozása javasolt.

*Gazdálkodáshoz köthető, támogatási rendszerbe illeszthető kezelési előírás-javaslatok*a) Kötelezően betartandó előírások:

Natura 2000 kijelölés alatt álló gyepterületek esetében az európai közösségi jelentőségű természetvédelmi rendeltetésű területekről szóló 275/2004 (X. 8.) Kormányrendelet, valamint a Natura 2000 gyepterületek fenntartásának földhasználati szabályairól szóló 269/2007. (X. 18.) Kormányrendelet előírásait kell betartani.

b) Önkéntesen vállalható előírás-javaslatok:

Kód	A kezelési egységre vonatkozó előírások
GY01	Felülvetés nem megengedett.
GY02	Vegyszeres gyomirtás nem megengedett.
GY10	Tárcsázás nem megengedett.
GY11	Hengerezés nem megengedett.
GY12	Gyepszellőztetés nem megengedett.
GY13	Kiszántás nem megengedett.
GY14	Felázott talajon mindennemű munkavégzés tilos.
GY22	Legeltetéssel és/vagy kaszálással történő hasznosítás.
GY28	A gyepek cserjésedését meg kell akadályozni, azonban a szórtan jelentkező őshonos cserjék megőrzésére törekedni kell. <i>Megjegyzés: a jelölőnek javasolt sárga gyapjasszövő (Eriogaster catax) életmenete indokolja.</i>
GY29	Cserjeirtás csak szeptember 1. és február 28. közötti időszakban lehetséges.
GY30	A természetes gyepekben őshonos méretes fák (30 cm törzsátmérő felett) és a vadgyümölcsök (törzsátmérő megjelölése nélkül) megőrzése kötelező.
GY31	A cserjeirtás megkezdésének időpontját legalább 5 nappal korábban írásban a működési terület szerinti nemzeti park igazgatóságnak be kell jelenteni, valamint a meghagyásra szánt cserjéket, cserjefoltokat a működési terület szerinti nemzeti park igazgatósággal egyeztetni kell.
GY41	Legeltetési sűrűség 0,2-1,0 állategység/ha.
GY64	Kaszáló sarjúlegeltetését a kaszálás napjától számított 30 napon belül megkezdeni tilos.
GY67	Legeltethető állatfaj: szarvasmarhafélék.
GY68	Legeltethető állatfaj: juh.
GY72	Kaszálás június 15. után lehetséges.
GY80	A gyeplet évente csak egyszer lehet kaszálni.
GY91	Mozaikos kaszálás folytatása, egybefüggő kaszált terület nem haladhatja meg az 5 ha-t, vagy a terület 30%-át. A kaszálások között legalább 1 hétnak el kell telnie.
GY99	A kaszálatlan területet évente más helyen kell kialakítani.
GY103	Fokozottan védett földön fészkelő madárfaj fészkének, fiókáinak megtalálása esetén a betakarítást, illetve a kaszálást azonnal be kell fejezni és haladéktalanul értesíteni kell a működési terület szerinti nemzeti park igazgatóságot és javaslata alapján a talált fészkek körül 0,5-1 hektáros védőterületet kell kialakítani. (HARIS!)
GY112	Tisztító kaszálás, száruzás szeptember 1. után kezdhető meg, amely alól kivételt képez július 15-ei dátummal az inváziós növényfajok konkrét állományait érintő kaszálás és száruzás.
GY116	A területen trágyadepónia, széna és szalmakazlak elhelyezése tilos.
GY117	Éjszakai helyek és ideiglenes karámok és jóságállások helyét a működési terület szerinti nemzeti park igazgatósággal egyeztetni szükséges.
VA03	A területen szóró, vadetető, szózó nem létesíthető.

Élőhelyrekonstrukciós és élőhelyfejlesztési javaslatok

Az idegenhonos inváziós fajok (gyalogakác (*Amorpha fruticosa*), zöldjuhar (*Acer negundo*), aranyvessző-fajok (*Solidago ssp.*), selyemkóró (*Asclepias syriaca*), parlagfű (*Ambrosia artemisiifolia*), kisvirágú őszirózsa (*Aster lanceolatus*)) megjelenése esetén azok eltávolítását szükséges elvégezni.

Kezelési javaslatok indoklása:

Az előírások betartása ideális feltételeket teremt a jelölő élőhelyek (Pannon homoki gyepek (6260)*, *Cnidion dubii* folyóvölgyeinek mocsárrétjei (6440) és Sík- és dombvidéki kaszálórétek (*Alopecurus pratensis*, *Sanguisorba officinalis*) (6510)) fennmaradása, illetve kiterjedésének megőrzése érdekében. A meghatározott legelő állategység, valamint a megfelelő időintervallumban, a gyepek talajának száradása után végzett legeltetés, illetve kaszálás biztosítja a gyepek megfelelő állapotát, mind az alul-, mind a túlhasznosítást kizárja. Az inváziós fajok terjedése a jelölő élőhely degradálását, megsemmisülését okozhatná. A jelölő élőhely kiterjedése az intézkedések által nem csökken. A javasolt kezelések a jelölő faj vérfű-hangyaboglárka (*Maculinea teleius*), valamint a jelölőnek javasolt nagy tűzlepke (*Lycaena dispar*) és sárga gyapjasszövő (*Eriogaster catax*) állományának fennmaradását is biztosítják. A túltartott vadállomány taposásával, túrásával a jelölő élőhelyeket károsíthatja, ezért szükséges a megfelelő szinten tartása. A vadat vonzó létesítmények lokálisan gyomosító hatásúak, ezért elhelyezésük nem javasolt.

3. *Kezelési egység kódja, neve:*

KE3: Őshonos fafajok által dominált erdők és egyéb fás területek

Kezelési egység meghatározása:

Jellemzően a folyót, illetve a holtágakat kísérő, kisebb mértékben elszórtan megtalálható, őshonos fajok alkotta erdők tartoznak ide. Ezen állományok nagy része üzemtervezett.

Kezelési egység megfeleltetése/Érintettség vizsgálata:

Érintett élőhelytípusok:

- ÁNÉR-kód: J1a – Fűzlápok
- J2 – Láp- és mocsárerdők
- J3 – Folyómenti bokorfüzesek
- J4 – Fűz-nyár ártéri erdők
- J6 – Keményfás ártéri erdők
- P1 – Őshonos fafajú fiatalosok
- P2a – Üde és nedves cserjések
- P2b – Galagonyás-kökényes-borókás száraz cserjések
- P3 – Újjonnan létrehozott, őshonos vagy idegenhonos fafajú fiatal erdősítés
- P45 – Fáslegelők, fás kaszálók, legelőerdők, gesztenyeligetek
- RA – Őshonos fajú facsoportok, fasorok, erdősávok
- RB – Őshonos fafajú puhafás jellegtelen vagy pionír erdő
- RC – Őshonos fafajú puhafás jellegtelen vagy pionír erdők
- Natura 2000 élőhelytípus: - Enyves éger (*Alnus glutinosa*) és magas kőris (*Fraxinus excelsior*) alkotta ligeterdők (*Alno-Padion*, *Alnion incanae*, *Salicion albae*) (91E0)*

- Keményfás ligeterdők nagy folyók mentén *Quercus robur*, *Ulmus laevis* és *Ulmus minor*, *Fraxinus excelsior* vagy *Fraxinus angustifolia* fajokkal (*Ulmion minoris*) (91F0)

Gazdálkodáshoz köthető általános javaslatok:

A kezelési egységben elsődleges kezelési cél erdőtervezett területeken az állományok őshonos fajokkal történő felújítása, a nem erdőtervezett területeken az idegenhonos fa- és cserjefajoktól történő mentesítés.

Több üzemtervezett erdőrészlet is érintett, ezeket javasolt fokozatosan vágáskor nélküli erdőkké sorolni, majd távlati célként a művelés és üzemtervezés alól kivonni.

Erdőgazdálkodás:

- Továbbra sem javasolt a jelenleg nem üzemtervezett ligeterdő-foltokat az üzemtervezésbe bevonni.
- Üzemtervezett ligeterdők esetében véghasználat nem javasolt. Vágáskor nélküli besorolás javasolt. Elsődleges feladat a folyamatos erdőborítás/árnyékolás biztosítása.
- A sikertelenül fásított állományok további fásítása nem javasolt.
- Fakitermelés a jelölő élőhely védelme érdekében csak november 1. és február 28. között végezhető.

Vadgazdálkodás:

- Vadgazdálkodási szempontból a legfontosabb elérendő cél a nagyvadállomány nagyságának visszaszorítása, természetvédelmi kárt nem okozó szintre csökkentése, valamint a tájidegen vadaknak a területről történő eltávolítása. Ez az őshonos állományok felújulása mellett a kezelési egység környezetében található gyeper jelölő élőhelyek védelme érdekében is fontos (a vaddisznó (*Sus scrofa*) a túrással sokszor károsítja ezeket).
A kezelési egységben magaslesek elhelyezhetők, szórót, szót azonban nem javasolt elhelyezni. Vadföldek kialakítása, vad kibocsátás és meglévő zárt téri vadtartás nem megengedett. Mesterségesen kialakított dagonyák létrehozását kerülni kell.

Vízgazdálkodás:

- Az élőhelyek ökológiai vízigényét biztosítani kell. Nem engedélyezhető a területre jutó csapadék mesterséges elvezetése, a vízellátást biztosító vízfolyás mederrendezése, ha az az élőhelyet károsíthatja.

Gazdálkodáshoz köthető, támogatási rendszerbe illeszthető kezelési előírás-javaslatok

a) Kötelezően betartandó előírások:

Natura 2000 kijelölés alatt álló erdők esetében a természet védelméről szóló 1996. évi LIII. törvény, illetve az erdőről, az erdő védelméről és az erdőgazdálkodásról szóló 2009. évi XXXVII. törvény rendelkezik a kötelezően betartandó előírásokról.

Irányadó az 571. számú Romhányi Körzet Erdőterve (érvényes: 2005. január 1. – 2014. december 31.), a Kemencei Erdőtervezési Körzet Körzeti Erdőterve (érvényes: 2012. január 1. – 2021. december 31.) és a Litke-Kisterenyei Erdészeti tervezési Körzet második erdőterve (érvényes: 2008. január 1. – 2017. december 31.).

b) Önkéntesen vállalható előírás-javaslatok:

E01	A Natura 2000 elsődleges rendeltetés átvezetése a jelölő fajok és élőhelyek szempontjából kiemelkedő jelentőséggel bíró területek esetében.
E03	A körzeti erdőtervezés során – a közösségi jelentőségű élőhelyek vagy fajok megőrzése érdekében – az erdőterület erre alkalmas erdőrészleteiben a folyamatos erdőborítást biztosító átalakító, száraló vagy faanyagtermelést nem szolgáló üzemmódra való áttérés.

E05	Erdészeti szempontból tájidegen fafajok erdőtelepítésben való alkalmazásának mellőzése.
E06	Idegenhonos fafajok telepítésének mellőzése.
E16	A gyéritések és véghasználatok során legalább 5 m ³ /ha álló és/vagy fekvő holtfa jelenlétének biztosítása.
E18	A ritka fajhoz tartozó, vagy odvas, vagy böhöncös, vagy idős vagy más okból értékes faegyedek kijelölése és megőrzése az elő- és véghasználatok során.
E19	Az elő- és véghasználatok során az előzetesen meghatározott fa-, illetve cserjefajok teljeskörű kímélete.
E20	Fokozottan védett jelölő madárfaj fészkeinek (madárfajtól függően meghatározott) körzetében fészkelési időszakban az erdőgazdálkodási tevékenység korlátozása.
E24	Az erdőrészekben belül el nem különített tisztás, cserjés folt, víztestek kijelölése és háborítatlanságának biztosítása.
E26	Az előhasználatok során az elegyfa fajok alsó és felső lombkorona szintben hagyása, fenntartása, lehetőség szerint a természetes erdőtársulásra/közösségi jelentőségű élőhelyre jellemző összetételben, mennyiségben és többé-kevésbé egyenletes eloszlásban.
E29	A vegyes összetételű faállományokban a nevelővágások során az idegenhonos fafajok eltávolítása.
E39	A mikroélőhelyek fenntartása.
E47	Az erdő talajának megóvása érdekében a teljes talaj-előkészítés elhagyása.
E50	A vágásterületen történő égetés mellőzése.
E51	Felújítás táj- és termőhelyhonos fafajokkal, illetve faállomány típusal.
E80	Meghatározott erdőrészekben az élőhelyek és fajok védelme érdekében időbeli korlátozás alkalmazása.
E81	Faanyag közelítése csak fagyott vagy száraz talajon.
VA01	Szóró, szózó vagy etetőhely a működési terület szerinti nemzeti park igazgatósággal egyeztetett helyszínen alakítható ki.
VA02	A terület egészén a vadlétszámot olyan szintre kell csökkenteni, hogy az a felújítások sikerességét kerítés hiányában se veszélyeztesse. Ameddig a vadállomány nagysága nem éri el azt a szintet, hogy kerítés nélkül is biztosítható legyen a felújítás sikeressége, addig a felújítás területét lehetőség szerint be kell keríteni.

Élőhelyrekonstrukciós és élőhelyfejlesztési javaslatok

Az idegenhonos inváziós fajok (gyalogakác (*Amorpha fruticosa*), zöldjuhar (*Acer negundo*), aranyvessző-fajok (*Solidago ssp.*), selyemkóró (*Asclepias syriaca*), parlagfű (*Ambrosia artemisiifolia*), kisvirágú őszirózsa (*Aster lanceolatus*)) megjelenése esetén azok eltávolítását szükséges elvégezni.

Kezelési javaslatok indoklása:

A kezelési javaslatok a tájidegen, inváziós fajok területről történő kiszorításával biztosítják az őshonos Natura jelölő állományok (Enyves éger (*Alnus glutinosa*) és magas kőris (*Fraxinus excelsior*) alkotta ligeterdők (*Alno-Padion*, *Alnion incanae*, *Salicion albae*) (91E0)* és Keményfás ligeterdők nagy folyók mentén *Quercus robur*, *Ulmus laevis* és *Ulmus minor*, *Fraxinus excelsior* vagy *Fraxinus angustifolia* fajokkal (*Ulmion minoris*) (91F0)) fennmaradását, regenerációját. Az elő- és véghasználatok kíméletes végzése a Natura jelölő állományok természetessége szempontjából kiemelkedő fontosságú. Az intenzív használatok hosszabb távon a természeti állapot degradációjával járnának. Az extenzív erdőgazdálkodás, vagy a be nem avatkozás megfelelő élőhelyek kialakulását (holt/elhaló fák) biztosítja a jelölő denevérfajok (nyugati piszedenevér (*Barbastella barbastellus*), hosszúszárnányú denevér (*Miniopterus schreibersi*), nagyfülű denevér (*Myotis bechsteini*), hegyesorrú denevér (*Myotis blythii*), tavi denevér (*Myotis dasycneme*), csonkafülű denevér (*Myotis emarginatus*), közönséges denevér (*Myotis myotis*), kereknyergű patkósdenevér (*Rhinolophus euryale*), nagy patkósdenevér (*Rhinolophus ferrumequinum*) és kis patkósdenevér (*Rhinolophus hipposideros*)),

valamint a jelölőnek javasolt csíkos medvelepke (*Euplagia quadripunctaria*)* számára. Az erdőszegélyek megtartása a jelölőnek javasolt sárga gyapjasszövő (*Eriogaster catax*) fennmaradását biztosítja. A túltartott vadállomány taposásával, túrásával a jelölő élőhelyet károsíthatja, ezért szükséges a megfelelő szinten tartása. A vadat vonzó létesítmények lokálisan gyomosító hatásúak, ezért elhelyezésük nem javasolt.

4. Kezelési egység kódja, neve:

KE4: Idegenhonos fafajok által dominált erdők és egyéb fás területek

Kezelési egység meghatározása:

Ebbe a kezelési egységbe a teljes területen elszórtan, viszonylag kis kiterjedésben megtalálható, idegenhonos fajokból álló állományok (főként nemesnyarasok) tartoznak. Zömében üzemtervezett erdőrészek.

Kezelési egység megfeleltetése/Érintettség vizsgálata:

Érintett élőhelytípusok:

- ANÉR-kód: P2c – Idegenhonos cserje vagy japánkeserűfű fajok uralta állományok
- RD_b – Őshonos lombos fafajokkal elegyes idegenhonos lombos és vegyes erdők
- S1 – Ültetett akácok
- S2 – Nemes nyarasok
- S3 – Egyéb ültetett tájidegen lombos erdők
- S4 – Ültetett erdei- és feketefenyvesek
- S6 – Nem őshonos fafajok spontán állományai
- S7 – Nem őshonos fajú ültetett facsoportok, erdősávok és fasorok
- Natura 2000 élőhelytípus: A kezelési egység nem érint jelölő élőhelyet.

Gazdálkodáshoz köthető általános javaslatok:

Ezen állományok esetében a távlati célkitűzés az idegenhonos fafajok eltávolítása, őshonos fajokkal történő felújítás, majd a természetkímélő erdőgazdálkodás, természetszerű erdő kialakítása. A későbbiekben csak az esetlegesen újra megjelenő idegenhonos fajok eltávolítása javasolt. Ütemezés szerint a természetszerű erdőkkel érintkező, valamint a gyepeket veszélyeztető állományokkal javasolt kezdeni az átalakítást.

Erdőgazdálkodás:

- A sikertelenül fásított állományok további fásítása nem javasolt.
- A területen a tarvágás maximális mérete 1 ha lehet, míg a fokozatos felújító vágásé 3 ha.
- A véghasználati területeken elszórtan legalább 10%-nyi hagyásfa-csoport megtartandó (terület-, vagy a törzsarányosan), a cserjeszint egyidejű megkímélésével.
- A védett és fokozottan védett madarak fészket tartó fákat véghasználat során megtartani szükséges.
- Fakitermelés csak vegetációs időn kívül végezhető.

Vadgazdálkodás:

- Vadgazdálkodási szempontból a legfontosabb elérendő cél a nagyvadállomány nagyságának visszaszorítása, természetvédelmi kárt nem okozó szintre csökkentése, valamint a tájidegen vadaknak a területről történő eltávolítása. Ez az őshonos állományok felújulása mellett a kezelési egység környezetében található gyeperes jelölő élőhelyek védelme érdekében is fontos (a vaddisznó (*Sus scrofa*) a túrással sokszor károsítja ezeket).

- A kezelési egységben magaslesek elhelyezhetők, szórót, szót csak a működési területével érintett nemzeti park igazgatósággal egyeztetve javasolt elhelyezni. Vadföldek kialakítása, vad kibocsátás és meglévő zárt téri vadtartás nem megengedett. Mesterségesen kialakított dagonyák létrehozását kerülni kell.

Gazdálkodáshoz köthető, támogatási rendszerbe illeszthető kezelési előírás-javaslatok

a) Kötelezően betartandó előírások:

Natura 2000 kijelölés alatt álló erdők esetében a természet védelméről szóló 1996. évi LIII. törvény, illetve az erdőről, az erdő védelméről és az erdőgazdálkodásról szóló 2009. évi XXXVII. törvény rendelkezik a kötelezően betartandó előírásokról. Idegenhonos fafajú erdőterületek esetében az Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alapból az erdőszerkezet átalakításához nyújtandó támogatások részletes feltételeiről szóló 139/2009. (X. 22.) FVM rendelet alapján normatív, területalapú, vissza nem térítendő támogatás igényelhető egyes fafajcserés szerkezet-átalakítási beavatkozások finanszírozására. A Natura 2000 területen található magántulajdonú erdőterületekre az Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alapból a Natura 2000 erdőterületeken történő gazdálkodáshoz nyújtandó kompenzációs támogatás részletes szabályairól szóló 41/2012. (IV. 27.) VM rendelet érvényes. Irányadó a Irányadó az 571. számú Romhányi Körzet Erdőterve (érvényes: 2005. január 1. – 2014. december 31.), a Kemencei Erdőtervezési Körzet Körzeti Erdőterve (érvényes: 2012. január 1. – 2021. december 31.) és a Litke-Kisterenyei Erdészeti tervezési Körzet második erdőterve (érvényes: 2008. január 1. – 2017. december 31.).

b) Önkéntesen vállalható előírás-javaslatok:

E03	A körzeti erdőtervezés során – a közösségi jelentőségű élőhelyek vagy fajok megőrzése érdekében – az erdőterület erre alkalmas erdőrészeiben a folyamatos erdőborítást biztosító átalakító, száraló vagy faanyagtermelést nem szolgáló üzemmódra való áttérés.
E05	Erdészeti szempontból tájidegen fafajok erdőtelepítésben való alkalmazásának mellőzése.
E06	Idegenhonos fafajok telepítésének mellőzése.
E19	Az elő- és véghasználatok során az előzetesen meghatározott fa-, illetve cserjefajok teljeskörű kímélete.
E20	Fokozottan védett jelölő madárfaj fészkeknek (madárfajtól függően meghatározott) körzetében fészkelési időszakban az erdőgazdálkodási tevékenység korlátozása.
E24	Az erdőrészekben belül el nem különített tisztás, cserjés folt, víztestek kijelölése és háborítatlanságának biztosítása.
E26	Az előhasználatok során az elegyfa fajok alsó és felső lombkorona szintben hagyása, fenntartása, lehetőség szerint a természetes erdőtársulásra/közösségi jelentőségű élőhelyre jellemző összetételben, mennyiségben és többé-kevésbé egyenletes eloszlásban.
E29	A vegyes összetételű faállományokban a nevelővágások során az idegenhonos fafajok eltávolítása.
E39	A mikroélőhelyek fenntartása.
E47	Az erdő talajának megóvása érdekében a teljes talaj-előkészítés elhagyása.
E50	A vágásterületen történő égetés mellőzése.
E51	Felújítás táj- és termőhelyhonos fafajokkal, illetve faállomány típusal.
E65	Intenzíven terjedő idegenhonos fafaj felújításokban történő alkalmazásának teljes körű mellőzése.
E69	A környező gyepterületek védelme érdekében az erdészeti tájidegen fafajok alkotta állományok terjeszkedésének megakadályozása.
E70	Az intenzíven terjedő növényfajok elleni vegyszer használata a következő előírások mellett:

	<ul style="list-style-type: none"> • Az ellenőrizhetőség biztosítása érdekében a vegyszerbe minden esetben színező anyag keverése. • Javasolt alkalmazási idő: lágyszárú: május-június, faszárú: augusztus-szeptember. • Alkalmazás – a faszárú fajok visszaszorítása érdekében – kéregre kenéssel, tuskóecseteléssel, fainjektálással, nem légi úton történő permetezéssel, ártéren – a gyalogakác kivételével – fainjektálással. • Az alkalmazható szerek lehetőleg környezetbarát, gyorsan felszívódó hatóanyagúak, szelektív kijuttatásra alkalmasak legyenek, melyek levélen vagy kambiumon keresztül felszívódnak és a növény sarjadásmentes irtását biztosítják. • Csak erdészeti felhasználásra is engedélyezett készítményeket lehet alkalmazni az engedélyokiratban foglalt módon, az egyéb vonatkozó jogszabályi előírások betartásával, a kijuttatáshoz szükséges hatósági engedélyek birtokában. • Megfelelő vastagságú egyedek esetében injektálás, kéreghántás vagy levágás után a vágásfelület pontpermetezése, illetve kenése útján alkalmazható vegyszer. • Vékonyabb egyedek, illetve korábbi kezelés után kihajtó sarjak esetében alkalmazható levélen felszívódó gyomirtó, de csak csöppenésmentes kijuttatással.
E81	Faanyag közelítése csak fagyott vagy száraz talajon.
VA01	Szóró, szózó vagy etetőhely a működési terület szerinti nemzeti park igazgatósággal egyeztetett helyszínen alakítható ki.
VA02	A terület egészén a vadlétszámot olyan szintre kell csökkenteni, hogy az a felújítások sikerességét kerítés hiányában se veszélyeztesse. Ameddig a vadállomány nagysága nem éri el azt a szintet, hogy kerítés nélkül is biztosítható legyen a felújítás sikeressége, addig a felújítás területét lehetőség szerint be kell keríteni.

Élőhelyrekonstrukciós és élőhelyfejlesztési javaslatok

Amennyiben mutatkozik rá gazdálkodói szándék, az idegenhonos fafajú erdő-állományok őshonossá történő átalakítása természetvédelmi szempontból támogatandó, elsősorban a jelölő élőhelyekkel érintkező erdőrészekben.

Az idegenhonos inváziós fajok (gyalogakác (*Amorpha fruticosa*), zöldjuhar (*Acer negundo*), aranyvessző-fajok (*Solidago ssp.*), selyemkóró (*Asclepias syriaca*), parlagfű (*Ambrosia artemisiifolia*), kisvirágú őszirózsa (*Aster lanceolatus*)) megjelenése esetén azok eltávolítását szükséges elvégezni.

Kezelési javaslatok indoklása:

A kezelési javaslatok a tájidegen, inváziós fajok területről történő kiszorításával biztosíthatják a környező Natura jelölő állományok (Enyves éger (*Alnus glutinosa*) és magas kőris (*Fraxinus excelsior*) alkotta ligeterdők (*Alno-Padion*, *Alnion incanae*, *Salicion albae*) (91E0)* és Keményfás ligeterdők nagy folyók mentén *Quercus robur*, *Ulmus laevis* és *Ulmus minor*, *Fraxinus excelsior* vagy *Fraxinus angustifolia* fajokkal (*Ulmion minoris*) (91F0)) megőrzését és a környező gyepek és vizes élőhelyek (Pannon homoki gyepek (6260)*, Folyóvölgyek *Cnidion dubii*hoz tartozó mocsárrétjei (6440), Sík- és dombvidéki kaszálórétek (*Alopecurus pratensis*, *Sanguisorba officinalis*) (6510), Mészkedvelő üde láp- és sásrétek (7230)) fennmaradását. Az extenzív erdőgazdálkodás, az idegenhonos állományok őshonossá történő alakítása megfelelő élőhelyek kialakulását (holt/elhaló fák) biztosítja a jelölő denevérfajok (nyugati piszedenevér (*Barbastella barbastellus*), hosszúszárnýú denevér (*Miniopterus schreibersi*), nagyfülű denevér (*Myotis bechsteini*), hegyesorrú denevér (*Myotis blythii*), tavi denevér (*Myotis dasycneme*), csonkafülű denevér (*Myotis emarginatus*), közönséges denevér (*Myotis myotis*), kereknyergű patkósdenevér (*Rhinolophus euryale*), nagy patkósdenevér (*Rhinolophus ferrumequinum*) és kis patkósdenevér (*Rhinolophus hipposideros*)), valamint a

jelölőnek javasolt csíkos medvelepke (*Euplagia quadripunctaria*)* számára. Az erdőszegélyek megtartása/kialakítása a jelölőnek javasolt sárga gyapjasszövő (*Eriogaster catax*) fennmaradását biztosítja. A túltartott vadállomány taposásával, túsásával a környező jelölő élőhelyeket károsíthatja, ezért szükséges a megfelelő szinten tartása. A vadat vonzó létesítmények lokálisan gyomosító hatásúak, ezért elhelyezésük csak a működési területével érintett nemzeti park igazgatósággal egyeztetve javasolt.

5. Kezelési egység kódja, neve:

KE5: Agrár élőhelyek

Kezelési egység meghatározása:

Ebbe a kezelési egységbe a főként az Alsó-Ipoly-völgy területén, a Tésa és Szob közötti területegységben található, jellemzően intenzíven művelt szántóföldi kultúrák, bogyós gyümölcsültetvények, valamint parlagok tartoznak.

Kezelési egység megfeleltetése/Érintettség vizsgálata:

Érintett élőhelytípusok:

- ÁNÉR-kód: T1 – Egyéves, intenzív szántóföldi kultúrák
T5 – Vetett gyepesek, füves sportpályák
T6 – Extenzív szántók
T7 – Intenzív szőlők, gyümölcsösök és bogyós ültetvények
T10 – Fialtal parlag és ugar

- Natura 2000 élőhelytípus: A kezelési egység nem érint jelölő élőhelyet.

Gazdálkodáshoz köthető általános javaslatok:

A kezelési egységhez tartozó területek kiterjedése az Ipoly-völgy Natura 2000 területen belül az Ipoly alsó- és középső szakasza mentén lényegesen eltér. Míg a Natura 2000 terület Ipoly alsó szakaszához tartozó területegységében (Szob és Tésa között) jelentős az agrár élőhelyek aránya, addig az Ipoly középső szakaszához tartozó területegységben (Hont és Balassagyarmat között) az agrár élőhelyek aránya elenyésző. E területek esetében egyelőre a reális kezelési cél a vegyszerhasználat minél alacsonyabb mértékűre történő visszaszorítása, távlati cél pedig a gyepgazdálkodásra történő áttérés.

Amennyiben gyepes állnak helyre, azok későbbi legeltetése javasolt.

- A területet rendszeresen látogató, védett ragadozó madárfajok védelme érdekében rágcsálóirtó szerek alkalmazása nem javasolt.

Vadgazdálkodás:

- Vadgazdálkodási szempontból a legfontosabb elérendő cél a nagyvadállomány nagyságának visszaszorítása, természetvédelmi kárt nem okozó szintre csökkentése, valamint a tájidegen vadaknak a területről történő eltávolítása. Ez az őshonos állományok felújulása mellett a kezelési egység környezetében található gyepes jelölő élőhelyek védelme érdekében is fontos (a vaddisznó (*Sus scrofa*) a túsással sokszor károsítja ezeket).

A kezelési egységben magaslesek elhelyezhetők, szórót, szót a működési területével érintett nemzeti park igazgatósággal történt egyeztetés után javasolt elhelyezni. Vadföldek kialakítása, vad kibocsátás és meglévő zárt téri vadtartás nem megengedett. Mesterségesen kialakított dagonyák létrehozását kerülni kell.

Gazdálkodáshoz köthető, támogatási rendszerbe illeszthető kezelési előírás-javaslatok

a) Kötelezően betartandó előírások:

Az európai közösségi jelentőségű természetvédelmi rendeltetésű területekről szóló 275/2004. (X. 8.) Kormányrendelet előírásai kötelezőek. A Natura 2000 területekre vonatkozó gazdálkodási jellegű kötelező előírások és korlátozások a fenntartási terv elfogadásának időpontjában a kezelési egység szántóföldi élőhelytípusaira nincsenek. Az esetleges élőhelyrekonstrukció keretében helyreállítható gyepek esetén kötelezően betartandó előírásként a Natura 2000 gyepterületek fenntartásának földhasználati szabályairól szóló 269/2007. (X. 18) Kormányrendelet előírásait kell betartani. A szántóterületeken egységesen alkalmazandók a termőföld védelméről szóló 2007. évi CXXIX. törvény rendelkezései.

b) Önkéntesen vállalható előírás-javaslatok:

SZ01	Napnyugtától napkeltéig gépi munkavégzés tilos.
SZ04	Pillangósok esetén természetkímélő kaszálás, vadriasztó lánc használata kötelező.
SZ05	Évelő szálas pillangós takarmánynövények betakarítása esetén minden kaszáláskor táblánként legalább 5%, de legfeljebb 10% kaszátlan területet kell hagyni.
SZ07	Fokozottan védett, földön fészkelő madárfaj fészkeknek, fiókáinak megtalálása esetén a betakarítást, illetve kaszálást azonnal abba kell hagyni, és haladéktalanul értesíteni kell a működési terület szerinti nemzeti park igazgatóságot. A gazdálkodó értesítésétől számított 3 munkanapon belül az igazgatóság köteles a gazdálkodót a kaszálásra, illetve betakarításra vonatkozó feltételekről tájékoztatni. Amennyiben a megadott határidőn belül nem érkezik válasz, akkor a megkezdett munkavégzés a többi előírás figyelembevételével folytatható.
SZ17	Természetközeli állapotú erdőtervi jellel ellátott láperdő és keményfás ligeterdő, illetve vizes élőhely szélétől számított 50 m-es sávban szántóföldi növénytermesztés során kemikáliák és bioregulátorok nem alkalmazhatók.
SZ19	Kizárólag környezetkímélő besorolású növényvédő szerek alkalmazása engedélyezett.
SZ20	Kártevők elleni védekezés kizárólag szelektív szerekkel lehetséges.
SZ21	Légi kivitelezésű növényvédelem és tápanyag-utánpótlás tilos.
SZ22	Rágcsálóirtó szerek és talajfertőtlenítő szerek alkalmazása tilos.
SZ24	Totális gyomirtó szerek használata nem engedélyezhető a területen.
SZ27	Vegyszer gyomirtás tilos, kivéve az özönnövények mechanikus irtását kiegészítő vegyszeres kezelést.
SZ37	Tápanyag-utánpótlást csak szerves trágyával lehet végezni.
SZ43	Fás szárú és lágú szárú energetikai ültetvény telepítése tilos.
SZ46	Melioráció tilos.
SZ48	Drénezés tilos.
SZ49	Az időszakos- és állandó vízállások körül 3 méteres szegélyben talajművelés nem végezhető.
SZ51	Szántó vizes élőhelyé alakítása spontán gypesedéssel.
SZ52	Szántó füves élőhelyé alakítása gyeptelepítéssel.
SZ54	Szántó füves élőhelyé alakítása, későbbi kezelés nélküli spontán felhagyással, kivéve az inváziós növényfajok irtását.
SZ55	Szántó füves élőhelyé alakítása, lucerna kultúrát követő spontán gypesedéssel.
SZ60	Magvetéshez kizárólag a közeli természetes gyepről származó magkeveréket, illetve kaszálékot szabad felhasználni.
SZ63	Tájidegen fűmagkeverékkel történő vetés tilos.
SZ67	Természetbarát gypesítés, termőhelytől függően üde rét vagy száraz gyepp kialakulásának elősegítése. Tájidegen magkeverék használata tilos, csak a termőhelyre jellemző őshonos fajok vethetők.

SZ74	Őshonos fajokból álló fasorok, facsoportok, szoliter fák, cserjefoltok telepítése.
VA01	Szóró, sózó vagy etetőhely a működési terület szerinti nemzeti park igazgatósággal egyeztetett helyszínen alakítható ki.
VA02	A terület egészén a vadlétszámot olyan szintre kell csökkenteni, hogy az a felújítások sikerességét kerítés hiányában se veszélyeztesse. Ameddig a vadállomány nagysága nem éri el azt a szintet, hogy kerítés nélkül is biztosítható legyen a felújítás sikeressége, addig a felújítás területét lehetőség szerint be kell keríteni. <i>Megjegyzés: Az SZ74-es előírás-javaslat alkalmazása esetén.</i>

Élőhelyrekonstrukciós és élőhelyfejlesztési javaslatok

Amennyiben mutatkozik rá gazdálkodói szándék, a szántóterületek visszagyepesítése természetvédelmi szempontból támogatandó, elsősorban a jelölő élőhelyekkel érintkező területeken.

- Visszagyepesítéskor javasolt a szénaráhordás módszerét alkalmazni: a környéken, termésérés előtt pár nappal gyűjtött szénát a gyepesítendő területre rá kell hordani. A megérett és kipergő magvak csírázni tudnak, a területen maradó széna pedig árnyékoló hatása révén véd a gyomosodástól.
- A mezővédő erdősávok telepítése általános természetvédelmi szempontból javasolt. A tájat változatosabbá teszi és egyben védi a szántóterületeket a széleróziótól.

Az idegenhonos inváziós fajok (gyalogakác (*Amorpha fruticosa*), zöldjuhar (*Acer negundo*), aranyvessző-fajok (*Solidago ssp.*), selyemkóró (*Asclepias syriaca*), parlagfű (*Ambrosia artemisiifolia*), kisvirágú őszirózsa (*Aster lanceolatus*)) megjelenése esetén azok eltávolítását szükséges elvégezni.

Kezelési javaslatok indoklása:

A különböző vegyszerhasználati korlátozás-javaslatok a környező jelölő gyepek (Természetes eutróf tavak *Magnopotamion* vagy *Hydrocharition* növényzettel (3150), Folyóvölgyek *Cnidion dubii*hoz tartozó mocsárrétjei (6440), Sík- és dombvidéki kaszálórétek (*Alopecurus pratensis*, *Sanguisorba officinalis*) (6510), Mészkedvelő üde láp- és sásrétek (7230) és Enyves éger (*Alnus glutinosa*) és magas kőrös (*Fraxinus excelsior*) alkotta ligeterdők (*Alno-Padion*, *Alnion incanae*, *Salicion albae*) (91E0)*) védelmében fontosak, ugyanis a bemosódó műtrágyák, illetve vegyszerek károsítják a gyepeket, vízhez kötődő erdőtársulásokat és vizes élőhelyeket, gyomosodás indul meg, illetve ezáltal könnyebben megtelepednek az inváziós növényfajok. Az előírás-javaslatok másik csoportja rekonstrukciós jellegű: ott, ahol nem kiemelkedően gazdaságos a mezőgazdasági termelés, a gyepterület növelése érdekében és idővel, hosszú távon a jelölő élőhelyek kiterjedésének növekedése érdekében javasoljuk a szántók visszagyepesítését. Hosszú távon a kJT-n található szántóterületek visszagyepesítése az egykor ott feltehetően megtalálható jelölő élőhelyek újbóli megjelenését segíti elő. A túltartott vadállomány taposásával, túrásával a környező jelölő élőhelyeket károsíthatja, ezért szükséges a megfelelő szinten tartása. A vadat vonzó létesítmények lokálisan gyomosító hatásúak, ezért elhelyezésük a működési területével érintett nemzeti park igazgatósággal egyeztetett helyen javasolt.

6. Kezelési egység kódja, neve:

KE6: Folyó- és állóvizek

Kezelési egység meghatározása:

A kezelési egységben a folyóvizet maga az Ipoly folyó, valamint az Ipolyba torkolló patakok, valamint a nagyobb, stabilan nyílt vízfelületű, lefűződött holtágak képviselik.

Kezelési egység megfeleltetése/Érintettség vizsgálata:

Érintett élőhelytípusok:

- ÁNÉR-kód: U8 – Folyóvizek
U9 – Állóvizek
U9xAc – Állóvizek és Álló- és lassan áramló vizek hínárnövényzetének hibrid-kategóriája
- Natura 2000 élőhelytípus: - Természetes eutróf tavak *Magnopotamion* vagy *Hydrocharition* növényzettel (3150)

Gazdálkodáshoz köthető általános javaslatok:

Az Ipoly folyó esetén távlati kezelési cél a folyómeder további erőteljes bemélyülésének megakadályozása, illetve lehetőségek szerint a fenti folyamat visszafordítása. Ennek megfelelően az Ipoly folyó mederkostrása nem kívánatos. Az állóvizek közül a holtágakban a halászati-horgászati tevékenység nem kívánatos.

Vadgazdálkodás:

- Vadgazdálkodási szempontból a legfontosabb elérendő cél a nagyvadállomány nagyságának visszaszorítása, természetvédelmi kárt nem okozó szintre csökkentése, valamint a tájidegen vadaknak a területről történő eltávolítása. Ez különösen a kezelési egység környezetében található jelölő élőhely védelme érdekében fontos (a vaddisznó (*Sus scrofa*) a túrással sokszor károsítja ezeket).
A kezelési egységben magaslesek elhelyezhetők, szórót, sózót azonban nem javasolt elhelyezni. Vadföldek kialakítása, vad kibocsátás és meglévő zárt téri vadtartás nem megengedett. Mesterségesen kialakított dagonyák létrehozását kerülni kell.
- A kezelési egységben található vizes élőhelyek környezetében kizárólag acélsörét használata javasolt, valamint fokozottan védett faj megjelenése esetén a vízivad-vadászat időbeli és térbeli korlátozása javasolt.

Vízgazdálkodás:

- A vízhez kötődő élőhelyek vízellátottságának biztosítása szükséges, a területről a vízvezetés nem javasolt.

*Gazdálkodáshoz köthető, támogatási rendszerbe illeszthető kezelési előírás-javaslatok*a) Kötelezően betartandó előírások:

Az európai közösségi jelentőségű természetvédelmi rendeltetésű területekről szóló 275/2004. (X. 8.) Kormányrendeleten kívül a nagyvízi meder, a parti sáv, a vízjárta és a fakadó vizek által veszélyeztetett területek használatáról, hasznosításáról, valamint a folyók esetében a nagyvízi mederkezelési terv készítésének rendjére és tartalmára vonatkozó szabályokról szóló 83/2014. (III. 14.) Kormányrendelet betartása kötelező.

b) Önkéntesen vállalható előírás-javaslatok:

V01	A területen, a növényvédelmet kizárólag vizekre és vízben élő szervezetekre nem veszélyes minőségű anyagokkal és kizárólag inváziós növényfajok irtása céljából lehet végezni.
V09	Felszíni vizekből történő öntözés csak az illetékes hatóság engedélye alapján lehetséges.
V14	A vízi növényzet és a part menti növényzet irtása (vágás, nádégetés, cserjék kivágása) tilos.
V19	Idegenhonos halfajok visszaszorítása kötelező, idegenhonos halfaj telepítése tilos.
V25	Horgászvízként és halastóként hasznosítani tilos.

V55	Nádgazdálkodás a területen tilos.
V63	Élőhely-rekonstrukció.
VA03	A területen szóró, vadetető, szózó nem létesíthető.

Élőhelyrekonstrukciós és élőhelyfejlesztési javaslatok

Az egykori holtágak vízellátásának biztosítását célzó bármilyen, kizárólag természetvédelmi célokat szolgáló élőhelyrekonstrukciós tevékenység támogatható. Az Ipoly vízjárásának és meder-bevágódásának természetkímélő módszerekkel történő kezelése, valamint az oldalirányú kapcsolatok (a folyó és egykori ágai között) erősítése, rekonstrukciója javasolt.

Az idegenhonos inváziós fajok (gyalogkakác (*Amorpha fruticosa*), zöldjuhar (*Acer negundo*), aranyvessző-fajok (*Solidago ssp.*), selyemkóró (*Asclepias syriaca*), parlagfü (*Ambrosia artemisiifolia*), kisvirágú őszirózsa (*Aster lanceolatus*)) megjelenése esetén azok eltávolítását szükséges elvégezni. A kezelési egységben a vizes élőhelyek területén az idegenhonos hal- és rákfajok (géb-fajok (*Neogobius spp.*) és cifra rák (*Orconectes limosus*)) állományának csökkentése is szükséges, bár ennek kidolgozott módszertana jelenleg nincs.

Kezelési javaslatok indoklása:

Az inváziós fajok lehetőség szerinti minél teljesebb körű eltávolítása a jelölő élőhely (Természetes eutróf tavak *Magnopotamion* vagy *Hydrocharition* növényzettel (3150)) fajkészletének megőrzése érdekében fontos cél, mivel az inváziós fajok terjedése a környező jelölő élőhely degradálását, megsemmisülését okozhatná. Egyéb kezelés ezen öfenntartó, vagy spontán szukcesszióval érintett területeken nem szükséges, a jelölő díszes légivadász (*Coenagrion ornatum*), erdei szitakötő (*Ophiogomphus cecilia*), sávós bődöncsiga (*Theodoxus transversalis*), tompa folyamkagyló (*Unio crassus*), *Petényi-márna* (*Barbus meridionalis*), halványfoltú küllő (*Gobio albipinnatus*), homoki küllő (*Gobio kessleri*), széles durbins (*Gymnocephalus baloni*), selymes durbins (*Gymnocephalus schraetzer*), réti csík (*Misgurnus fossilis*), szivárványos ökle (*Rhodeus sericeus amarus*), törpecsík (*Sabanejewia aurata*), német bucó (*Zingel streber*), mocsári teknős (*Emys orbicularis*), vöröshasú unka (*Bombina bombina*), dunai tarajosgöte (*Triturus dobrogicus*) populációk érintetlen „magterületeként” szolgálhat a terület. A túltartott vadállomány taposásával, túrásával a környező jelölő élőhelyet károsíthatja, ezért szükséges a megfelelő szinten tartása. A vadat vonzó létesítmények lokálisan gyomosító hatásúak, ezért elhelyezésük nem javasolt.

7. *Kezelési egység kódja, neve:*

KE7: Mesterséges élőhelyek

Kezelési egység meghatározása:

A kjTT területén kis kiterjedésben, elszórtnan, apróbb foltokban megtalálható, rontott vagy roncsolt élőhelyek, valamint az út- és vasúthálózat tartozik ebbe a kezelési egységbe.

Kezelési egység megfeleltetése/Érintettség vizsgálata:

Érintett élőhelytípusok:

- ÁNÉR-kód: U4 – Telephelyek, roncssterületek, hulladéklerakók
- U7 – Homok-, agyag-, tőzeg- és kavicsbányák, digó- és kubikgödrök, mesterséges löszfalak
- U10 – Tanyák, családi gazdaságok

U11 – Út- és vasúthálózat

- Natura 2000 élőhelytípus: A kezelési egység nem érint jelölő élőhelyet.

Gazdálkodáshoz köthető általános javaslatok:

E területek esetén elsősorban terjeszkedésük megakadályozása fogalmazható meg kezelési célként, valamint – felhagyott tevékenység esetén (pl. U4, U7 esetén lehet ilyen) – a terület rekultivációja. Ebben a kezelési egységben reális cél a fenti élőhelyek további kiterjedésének megakadályozása. A területegységeken csak olyan funkciók és létesítmények elhelyezését javasoljuk, amelyek a szomszédos élőhelyek és az azokon található értékes fajok fennmaradását nem veszélyeztetik.

Vadgazdálkodási szempontból a legfontosabb elérendő cél a nagyvadállomány nagyságának visszaszorítása, természetvédelmi kárt nem okozó szintre csökkentése, valamint a tájidegen vadaknak a területről történő eltávolítása. Ez különösen a kezelési egység környezetében található gyeperes jelölő élőhelyek védelme érdekében fontos (az szántóterületeken táplálkozó, valamint onnan a környező gyepekre is táplálkozni járó vaddisznó (*Sus scrofa*) a túrással sokszor károsítja ezeket).

A területen magaslesek elhelyezhetők, szórót, sózót a kezelési egység területén a működési területével érintett nemzeti park igazgatósággal történt egyeztetés után javasolt elhelyezni. Vadföldeket nem javasolt kialakítani. Vad kibocsátás és meglévő zárt téri vadtartás nem megengedett.

*Gazdálkodáshoz köthető, támogatási rendszerbe illeszthető kezelési előírás-javaslatok*a) Kötelezően betartandó előírások:

Az európai közösségi jelentőségű természetvédelmi rendeltetésű területekről szóló 275/2004. (X. 8.) Kormányrendeleten kívül a kezelési egységre nem vonatkozik egyéb kötelezően betartandó előírás.

b) Önkéntesen vállalható előírás-javaslatok:

Kód	A kezelési egységre vonatkozó előírás-javaslatok
E69	A környező gyepterületek védelme érdekében az erdészeti tájidegen fajok alkotta állományok terjeszkedésének megakadályozása.
E70	<p>Az intenzíven terjedő növényfajok elleni vegyszer használata a következő előírások mellett:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Az ellenőrizhetőség biztosítása érdekében a vegyszerbe minden esetben színező anyag keverése. • Javasolt alkalmazási idő: lágyszárú: május-június, faszárú: augusztus-szeptember. • Alkalmazás – a faszárú fajok visszaszorítása érdekében – kéregre kenéssel, tuskóecseteléssel, fainjektálással, nem légi úton történő permetezéssel, ártéren – a gyalogakác kivételével – fainjektálással. • Az alkalmazható szerek lehetőleg környezetbarát, gyorsan felszívódó hatóanyagúak, szelektív kijuttatásra alkalmasak legyenek, melyek levélen vagy kambiumon keresztül felszívódnak és a növény sarjadásmentes irtását biztosítják. • Csak erdészeti felhasználásra is engedélyezett készítményeket lehet alkalmazni az engedélyokiratban foglalt módon, az egyéb vonatkozó jogszabályi előírások betartásával, a kijuttatáshoz szükséges hatósági engedélyek birtokában. • Megfelelő vastagságú egyedek esetében injektálás, kéreghántás vagy levágás után a vágásfelület pontpermetezése, illetve kenése útján alkalmazható vegyszer.

	• Vékonyabb egyedek, illetve korábbi kezelés után kihajtó sarjak esetében alkalmazható levélen felszívódó gyomirtó, de csak csöppenésmentes kijuttatással.
VA01	Szóró, szózó vagy etetőhely a működési terület szerinti nemzeti park igazgatósággal egyeztetett helyszínen alakítható ki.

Élőhelyrekonstrukciós és élőhelyfejlesztési javaslatok

Az idegenhonos inváziós fajok (gyalogakác (*Amorpha fruticosa*), zöldjuhar (*Acer negundo*), aranyvessző-fajok (*Solidago ssp.*), selyemkóró (*Asclepias syriaca*), parlagfű (*Ambrosia artemisiifolia*), kisvirágú őszirózsa (*Aster lanceolatus*)) megjelenése esetén azok eltávolítását szükséges elvégezni.

Kezelési javaslatok indoklása:

Az inváziós fafajok eltávolítása segít megőrizni a szomszédos jelölő élőhelyeket (Pannon homoki gyepek (6260)*, Sík- és dombvidéki kaszálórétek (*Alopecurus pratensis*, *Sanguisorba officinalis*) (6510), és Enyves éger (*Alnus glutinosa*) és magas kőrös (*Fraxinus excelsior*) alkotta ligeterdők (*Alno-Padion*, *Alnion incanae*, *Salicion albae*) (91E0)*). A túltartott vadállomány taposásával, túrásával a környező jelölő élőhelyeket károsíthatja, ezért szükséges a megfelelő szinten tartása. A vadat vonzó létesítmények lokálisan gyomosító hatásúak, ezért elhelyezésük a működési területével érintett nemzeti park igazgatósággal egyeztetett helyen javasolt.

3.2.2. Élőhelyrekonstrukció és élőhelyfejlesztés

Vizes élőhelyek helyreállítása, új vizes élőhelyek létesítése

- Az Ipoly-völgy Natura 2000 területen számos vizes élőhely esetén kínálkozik lehetőség a természetességi állapot javítására rehabilitációval, rekonstrukcióval, főként a Középső Ipoly-völgyben. Vizes élőhelyek helyreállítását, illetve új élőhelyek kialakítását célszerű úgy tervezni, hogy azok működőképes ökológiai hálózatot alkossanak, az egyes fajok esetén ökológiai folyosó (folytonos folyosó, illetve ugródeszka) szerepet is betöltsenek. Különösen jó lehetőség van erre az Ipolyvecétől Hont-Parassapusztáig terjedő összefüggő, nagy kiterjedésű területen. Új vizes élőhelyek létrehozása, illetve meglévő holtágak rehabilitációja az Alsó-Ipoly-völgyben is nagy jelentőséggel bírhat a jelenleg egymástól többé-kevésbé izolált vizes élőhelyek közötti ökológiai kapcsolatok erősítésével. Vizes élőhelyek helyreállítására vonatkozó javaslatokat a KE1: Vízi-, mocsári-, lápi élőhelyek, sásosok, nádasok, illetve a KE6: Folyó- és állóvizek kezelési egységekhez rendelt előírás-javaslatok tartalmazzák.
- Az idegenhonos erdőállományok, facsoportok őshonosra történő lecserélése a jelölő élőhelyek veszélyeztetését csökkenti. Erre vonatkozó javaslatokat a KE4: Idegenhonos fafajok által dominált erdők és egyéb fás területek kezelési egység előírás-javaslatok tartalmazzák.
- A kjTT-n található szántóterületek visszagyepesítése hosszútávú cél, azonban gazdálkodói szándék és hozzárendelt támogatás nélkül nem megvalósítható. A szántóterületek visszagyepesítése a jelölő gyepes élőhelyek arányát növelheti. Szántók visszagyepesítésére vonatkozó előírás-javaslatokat a KE5: Szántóterületek kezelési egység előírás-javaslatok tartalmazzák.
- Minden kezelési egység területéről az inváziós fajok eltávolítása javasolt. Erre vonatkozó javaslatokat a KE1: Vízi-, mocsári-, lápi élőhelyek, sásosok, nádasok, KE2: Kaszálók és legelők, KE3: Őshonos fafajok által dominált erdők és egyéb fás területek, KE4: Idegenhonos

fafajok által dominált erdők és egyéb fás területek, KE5: Szántóterületek, KE6: Folyó- és állóvizek és KE7: Mesterséges élőhelyek kezelési egységekhez rendelt előírás-javaslatok tartalmazzak.

3.2.3. *Fajvédelmi intézkedések*

A területen előforduló védett és közösségi jelentőségű fajokkal kapcsolatosan a fajvédelmi intézkedések élőhely kezelési jellegűek, így beépültek a kezelési egységekre megfogalmazott javaslatok közé. Ennél fogva a kezelési egységekre vonatkozó előírás-javaslatok révén az itt előforduló védett és közösségi jelentőségű fajok fennmaradása biztosított. Ennek megfelelően ebben a fejezetben csak a valóban külön fajvédelmi intézkedéseket igénylő fajokat ismertetjük.

Sárga gyapjasszövő (*Eriogaster catax*)

A faj hagyományos élőhelyein (cserjés erdőszegélyek) a fajvédelmi intézkedéseknek az erdőhasználatot kell érintenie. Mivel jelenleg a vágásos üzemmódú erdőgazdálkodás az elterjedt, a megfelelő erdőszegélyek biztosítása az erdészeti üzemtervezés része, a faj számára általában kedvezőtlen kimenettel. Csoportos, lékes, sávós felújító vágásos üzemmódban nagyobb valószínűséggel alakulna ki erdősült területeken is olyan élőhely hálózat, melyben a faj huzamosabb ideig fenn tudna maradni, a megnövekedő (bár csak átmenetileg fennmaradó) szegélyek miatt.

Az utóbbi időkben a hernyószámlálások kapcsán kiderült, hogy a faj tenyészése szempontjából kiemelkedően kedvező élőhelyi feltételeket biztosítanak a galagonyás-kökényes száraz cserjések. Ezek a helyeken a legfontosabb védelmi intézkedés a cserjésedés kezdeti stádiumának biztosítása. Ki kell alakítani azokat a gazdálkodási formákat, amelyek a gyepek fenntartása mellett lehetővé teszik a szegélyeken, legelők sarkán lévő cserjesorok folyamatos megújulását.

Az agrárkörnyezetvédelmi támogatású területeken fontos bevonni a természetvédelmi szakembereket a szükséges beavatkozások és azok mértékének megállapítására, még mielőtt a gazdálkodót cserjeirtásra köteleznék. A mozaikos területek kialakítása, fenntartása, dinamikus változások elviselése, támogatása az ösztönzési rendszerben, a valós ökológiai értékek és Natura 2000 jelölő fajok védelme érdekében kell, hogy a fókuszban legyenek.

A gyepterületeken - főként az állandóan legeltetésre használt részeken - a faj fennmaradása érdekében (amennyiben ott a faj előfordulása bizonyítást nyert), az illetékes nemzeti park szakembereinek, illetve általuk kijelölt szakemberek segítségével célszerű kijelölni a terület 5-10 %-át kitevő részen a *catax* számára alkalmas tövises cserjést, a kaszálókon kijelölésre kerülő fennhagyandó területhez hasonlóan, ami a támogatásból nem kerül ki. A cserjés állapotának fenntartása a *catax* igényeihez kell alkalmazkodjon, vagyis 2-3 évente ki kell emelni a 2 m-t meghaladó méretű galagonyákat és vadkörteket, illetve egyéb cserjéket, a zárórást meg kell akadályozni és olyan mértékig visszaszorítani a cserjéket, hogy a bokrok által elfoglalt terület 40-50 %-os borítottságnál semmiképp se legyen nagyobb (30 %-ig le lehet csökkenteni).

Csíkos medvelepke (*Euplagia quadripunctaria*)*

A hegy- és dombvidéki populációk esetében a szegélyek, erdei tisztások kíméletével lehet hozzájárulni a fennmaradáshoz. A síkvidéki erdős területeken olyan erdőművelési módok megfelelőek, amik nem járnak teljes talaj-előkészítéssel, és amelyek során nem egyszerre, hanem fokozatosan (legalább 30-40 évre elnyújtva) kerül letermelésre a faj élőhelyül szolgáló erdőrészlet faállománya (pl. száraló vágás).

Nagy tűzlepke (*Lycaena dispar*)

A fajt érintő legfontosabb veszélyeztető tényező a nedves élőhelyeken történő antropogén beavatkozás, amely a terület vízháztartási viszonyainak megváltozásával jár. Ilyenek: a lecsapolás, elárasztás. A gyepterületek beszántása, illetve az inváziós növények terjedése, elsősorban a magas aranyvessző (*Solidago gigantea*) inváziója ugyancsak komoly veszélyeztető tényező. Azonban a faj expanziós képessége (egy-egy nőstény olyan nagy területet jár be, hogy gyakorlatilag mindig talál olyan élőhelyet, mely megfelelő a túlélésre) segíti fennmaradását. További fontos veszélyeztető tényező a rossz időben végzett kaszálás és a túllegeltetés is.

A vízháztartási viszonyok drasztikus megváltoztatása visszafordíthatatlan folyamatokat indíthat meg, kiszáradással olyan szukcessziós folyamatok erősödhetnek fel (pl. cserjésedés), mely a populációk eltűnéséhez vezethet. Összességében elmondható, hogy a nagy tűzlepke (*Lycaena dispar*) egy mérsékelt higrofil (inkább mezofil) állat, amely oligofág és a limitáló tényezője valószínűleg a tápnövény rendelkezésre állása.

A nagy tűzlepke védelme érdekében szükséges a gyepterületek élőhelykímélő kezelése, különös tekintettel az üde és mérsékelt nedves gyepekre, sík- és hegyvidéki kaszálórétegre. A nagy tűzlepke élőhelyeit javasolt kaszálással, vagy extenzív legeltetéssel hasznosítani, az üde, nagyobb produktumú kaszálórétegen évi kétszeri, míg a soványabb, gyengébb minőségű gyepeken egyszeri kaszálással. A kétszer kaszált területeken az első kaszálást lehetőleg május 31-e előtt, de legkésőbb június 15-ig végezzék el, míg a második kaszálást augusztus második felére vagy szeptemberre időzítsék. A kaszálások során a nagy tűzlepke tápnövényeinek védelme és az imágók nektárforrásának biztosítása érdekében mindenképpen szükséges kaszátlan sávok (ún. búvósávok) vagy foltok meghagyása, amelyek az egyes kaszált parcellák területének minimum 5% de maximum 15%-át fedjék le. A kaszátlan sávok szélessége a szegélyhatás csökkentése érdekében mindig haladja meg a két métert, kaszátlan foltok fennhagyása esetén pedig területenként legalább két foltot célszerű fennhagyni. A gyomosodás elkerülése érdekében a kaszátlan sávokat-foltokat évente más területen kell kijelölni. A búvósávokat, kaszátlan foltokat az évente egyszer kaszált gyepeken is meg kell hagyni, ugyanis a júniusban vagy júliusban történő kaszálás a nagy tűzlepkét korai fejlődési szakaszban (hernyó, báb) éri, amikor a populáció sokkal sérülékenyebb. Legeltetés esetén javasolt az extenzív gyepgazdálkodásra előírt hektáronkénti 0,3-0,5 számosállat, és a mozaikos, adagoló legeltetés, különös figyelemmel a túllegeltetés és taposáskár elkerülésére.

A nagy tűzlepke rendszeresen tenyészik ökotonokban, beleértve a természetes és mesterséges vízfolyásokat, erdőszegélyeket illetve vonalas létesítményeket (utak, vasutak rézsűje, villanypászta stb.) követő gyepekben, magaskórós szegélytársulásokban is, ezért célszerű ezeket az élőhelyeket is (a lehetőségeknek megfelelően) kaszálással vagy legeltetéssel hasznosítani, a fenti javaslatok figyelembe vételével.

A nagy tűzlepke potenciális élőhelyeinek egy jelentős részét (ártéri legelők, felhagyott kaszálók) a behurcolt óriás aranyvessző (*Solidago gigantea*) inváziója veszélyezteti. Az óriás aranyvessző állományait azonban a fent ismertetett kezelések erősen visszaszorítják, elősegítve a gyepek regenerálódását, ezért a nagy tűzlepke populációinak védelme érdekében ezeket a felhagyott gyepeket újra kezelés alá kell vonni.”

A nagy tűzlepke védelme érdekében javasolt élőhelykezelés, elsősorban a kaszálások időzítése figyelembe veszi az esetenként hasonló élőhelyeken előforduló, nedves gyepekben tenyésző vérfű-hangyaboglárka (*Maculinea teleius*) fejlődési sajátosságait is, ezért együttes előfordulásuk esetén a kezelési javaslatok betartása a hangyaboglárka faj populációinak fennmaradását is segíti.

Vérfű-hangyaboglárka (*Maculinea teleius*)

A területhasználat megváltozása, intenzívebb művelés vagy felhagyás komoly veszélyeket rejt magában. Legfőképpen az élőhelyek vízháztartásának változatlanlansága döntő fontosságú a populációk megőrzése szempontjából. A gyepek kiszáradása a vegetáció botanikai összetételének megváltozásához vezethet, gyomosodás, becserjésedés ill. nádasodás léphet fel, mely a vérfű állományokat csökkenését, végső soron eltűnését eredményezheti. A nem megfelelő időpontban és módszerekkel végzett művelés, kaszálás is komoly veszélyt jelenthet. A későn végzett első kaszálás (június közepe után), vagy a korán végzett tisztítókaszálás (szeptember vége előtt) komoly károkat tud okozni. Az intenzív módszerekkel, nagy tömegű gépekkel, különösen eső után nedves talajon végzett kaszálás vagy legeltetés (talajtömörödés, hangyafészkek sérülése, egyéb taposási károk) szintén rendkívül kedvezőtlen hatással lehet a fajra.

A lepkék megőrzése érdekében a helyes területhasználat a mozaikos kaszálás vagy az alacsony intenzitású legeltetés (szarvasmarha vagy ló). A minél mozaikosabb vegetáció a hangyagazdák szempontjából is a legkedvezőbb. A nagy tömegű, talajszerkezetet betömörítő gépek használata kerülendő, az extenzívebb kisméretű kézi módszerek az ideálisak. Mindenképpen fontos olyan gyepfoltokat megőrizni, ahol a vérfű kifejlődhet, a lepkék lerakhatják petéiket. A búvósávokat minél szélesebbre érdemes meghagyni, mivel a hosszú, de túl vékony (2-3m széles) búvósáv – bár területarány szempontjából megfelelőnek tűnhet – mikroklimatikusan mégsem tud búvóhelyet biztosítani, a sáv kiszárad, a növényzet szegély jelleggel megváltozik és a lepkék nem rakják le petéiket. A mélyebben fekvő, vízállásos vagy mocsaras részeket ritkán vagy egyáltalán nem kell kaszálni, az eutrofizáció megelőzése érdekében céljából. A kaszálások időzítése elsődleges jelentőségű. A legmegfelelőbb időpontok kiválasztása a több éves monitoring vizsgálatok eredményeinek függvényében lokálisan meghatározandó. A dunántúli nedvesebb területeken a homogén, július közepére már erőteljesen virágzásba fordult vérfűállományok az optimálisak, ahol a tápnövény nagy mennyiségben jelen van. Alföldi élőhelyeken a kaszáláson kívül az extenzív szarvasmarha-legeltetés is kedvező megoldás lehet. Metapopulációs szempontból táji szinten az élőhely foltok elhelyezkedése ideális esetben a faj diszperziós képességeit meg nem haladó, 5km-es távolságon belüli mozaikos elhelyezkedésük, köztük maximum 500 méterenkénti egyéb biotópok (szegélyek, egyéb gyepek) biztosítják az átjárást és menedéket.

Denevérfajok

Javasolt fajmegőrzési intézkedések a hegyesorrú denevér (*Myotis blythii*) a csonkafülű denevér (*Myotis emarginatus*), a közönséges denevér (*Myotis myotis*), a nagy patkósdenevér (*Rhinolophus ferrumequinum*) és kis patkósdenevér (*Rhinolophus hipposideros*), esetében:

- potenciális szálláshelyek (pl. épületpadlások, pincék stb.) felmérése;
- felderített szülőkolóniák búvóhelyeinek és táplálkozóterületeinek (pl. fás szegélyek, zárt, elsősorban keményfás ligeterdők) védelme.

Javasolt fajmegőrzési intézkedések a hosszúszárnyú denevér (*Miniopterus schreibersii*) és a kereknyergű patkósdenevér (*Rhinolophus euryale*) esetében:

- potenciális szálláshelyek (pl. bányavágatok, barlangok, épületpadlások, esetleg pincék stb.) felmérése;
- felderített szülőkolóniák búvóhelyeinek és táplálkozóterületeinek (pl. fás szegélyek, zárt, elsősorban keményfás ligeterdők) védelme.

Javasolt fajmegőrzési intézkedések a nyugati piszedenevér (*Barbastella barbastellus*) és a nagyfülű denevér (*Myotis bechsteini*) esetében:

- a természetes, vagy természetközeli állapotú (álló és fekvő holtfát megfelelő arányban tartalmazó), faodvakban gazdag, vegyes korösszetételű és az adott élőhelyre jellemző természetes elegyarányú erdők fenntartása, illetve kialakítása.

Javasolt fajmegőrzési intézkedések a tavi denevér (*Myotis dasycneme*) esetében:

- potenciális mesterséges eredetű (pl. épületpadlások), illetve természetes szálláshelyek (természetes, vagy természetközeli állapotú, faodvakban gazdag ligeterdők) felmérése;
- felderített szülőkolóniák búvóhelyeinek és táplálkozóterületeinek (pl. fás szegélyek, zárt, elsősorban ligeterdők) védelme.

3.2.4. Kutatás, monitorozás

Javasoljuk a fajfelmérések rendszeres folytatását az Élőhelyvédelmi Irányelv mellékleteiben szereplő olyan fajokra, amelyek a területen előfordulnak. Az elkészült élőhelytérkép frissítése 10-12 éves ciklusonként szükséges. A térképezés során külön figyelmet kell fordítani az élőhelyeket veszélyeztető idegenhonos inváziós növényfajokra. Az élőhelytérkép készítésekor vizsgálni kell, hogy a fenntartási tervben javasolt kezelések milyen hatással vannak az egyes élőhelytípusokra. Az élőhelytérkép készítésének szempontjai, módszertana NBmR élőhely-térképezés protokollban kidolgozott elvek szerint kell, hogy készüljön (TAKÁCS, MOLNÁR szerk. 2009), azzal a kiegészítéssel, hogy a Nemzeti Élőhelyosztályozási Rendszer szerint kategorizált vegetációs egységeket be kell sorolni az Élőhelyvédelmi Irányelv I. sz. mellékletében felsorolt élőhelytípusokba is.

A Középső Ipoly-völgyben számos kutatást végeztek a Nemzeti Park felállítása előtt, a területek jobb megismerését célozva. Ezek java nem monitoring jelleggel folyt.

- *Nyugat-Magyarországi Egyetem Erdőmérnöki Kar*
Erdészeti állapotrögzítés - Hont és Balassagyarmat közötti erdőterületek természeti állapotfelmérése és kezelési elveinek rögzítése
- *MTA Ökológiai és Botanikai Kutatóintézete*
A tízlábú rákok kutatása, kétéltűek mentése, védelme, kutatása
- *Pest Környéki Madarász Kör (PKMK)*
Madártani monitoring és faunisztikai vizsgálatok az Ipolyvece-Hont szakaszon.

Az Alsó Ipoly-völgyben nem ismertek komolyabb természetvédelmi célú felmérések a '90-es évek – pontosabban a Nemzeti Park alap kutatási programja – óta. Madártani felmérések 1998-ban és 2000-ben voltak (PKMK), ezek egy része faunisztikai, másik része állományfelmérési munka volt.

2006. március 6.-2008. március 6.-i időszakban a „Natura 2000 monitoring rendszer kialakítása HUSKUA05/01/252 INTEREG III/A.” pályázat keretében mind az Alsó-, mind a Középső-Ipoly-völgy területén hal-, madár-, kétéltű-hüllő, makrozoogerinctelen-faunisztikai és vegetációtérképezési kutatás zajlott.

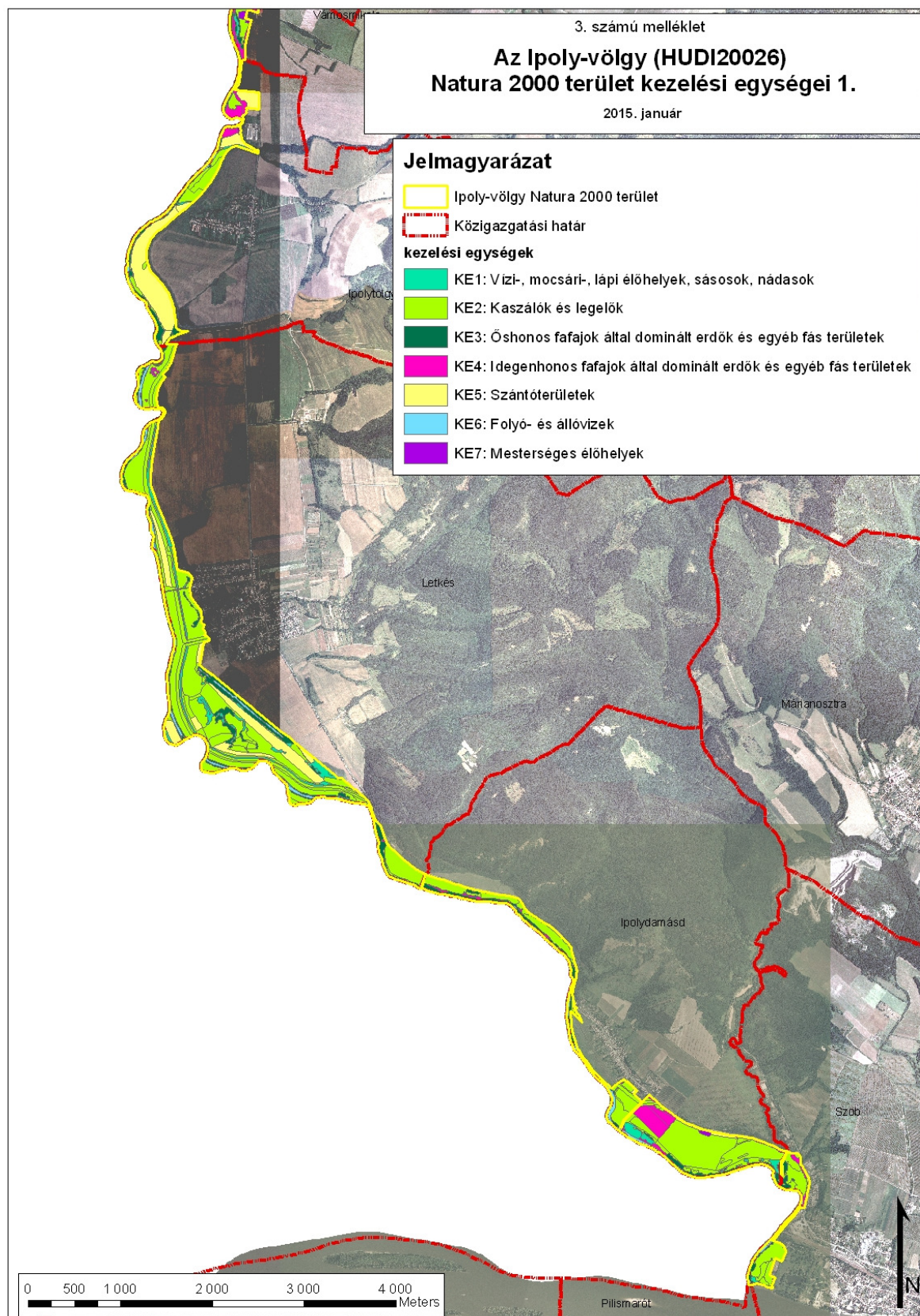
A program két fő célja:

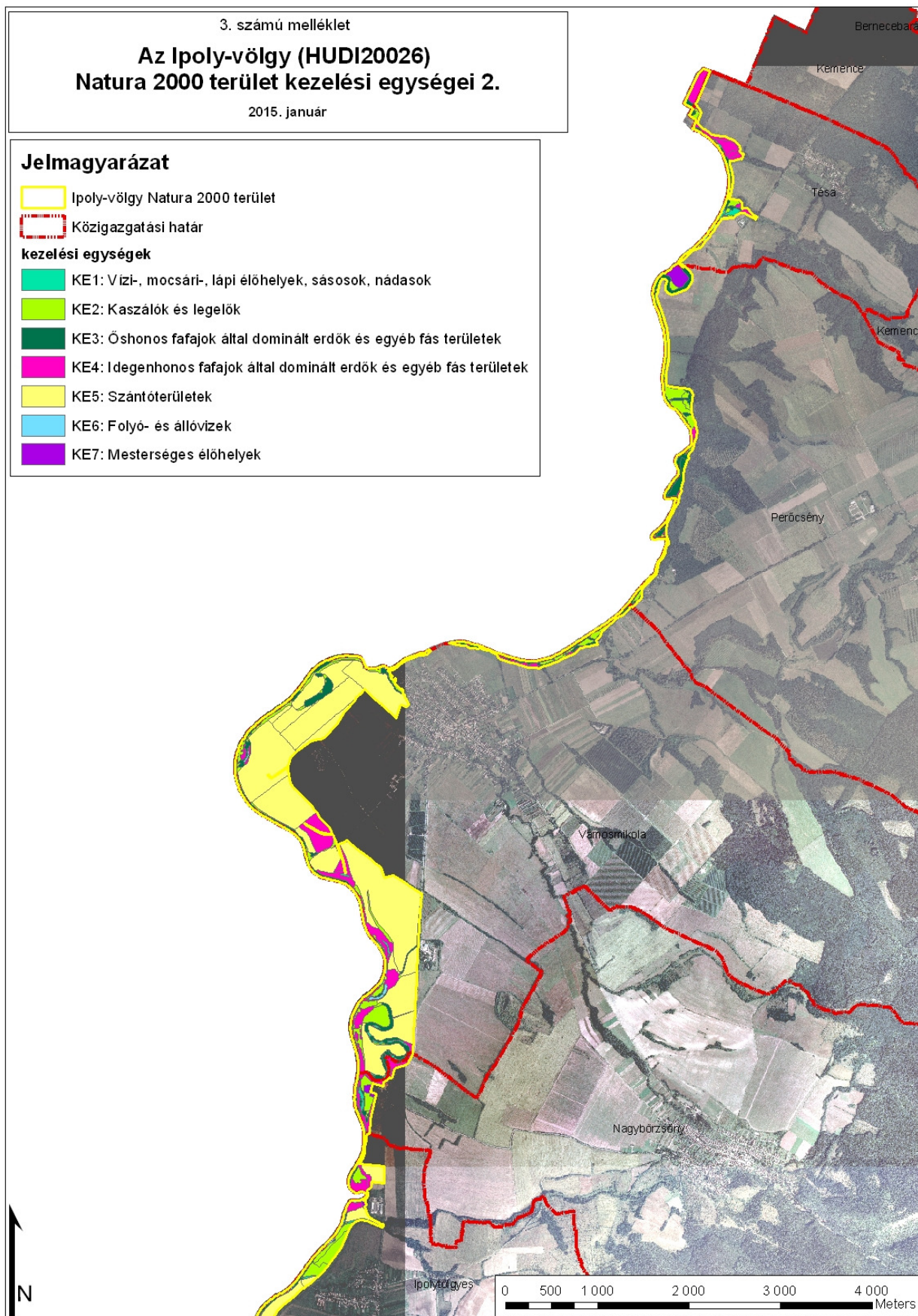
A) A Duna és ártere, valamint az Ipoly-völgye Natura 2000 területek komplex természetvédelmi értékfeltárása és monitoring rendszerének kialakítása, mely alapján teljesíthetők az EU madár- és

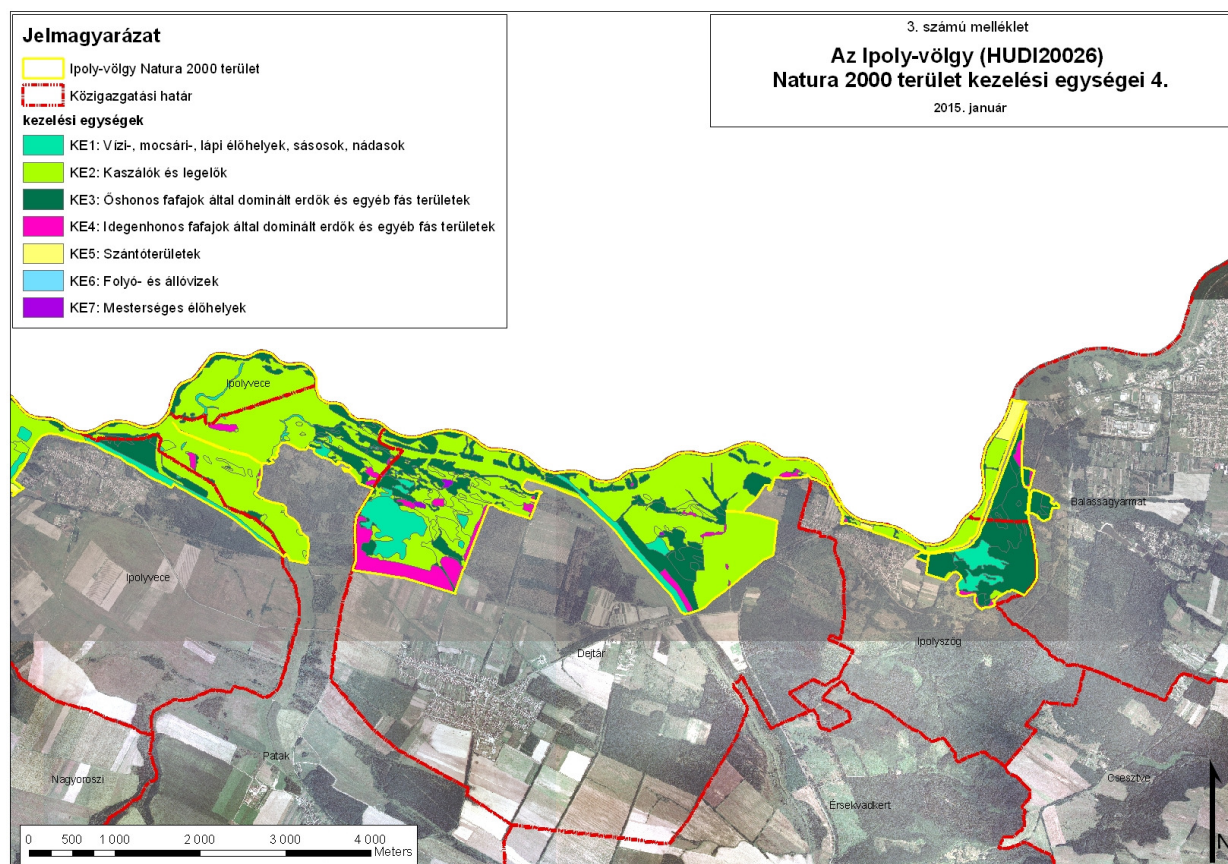
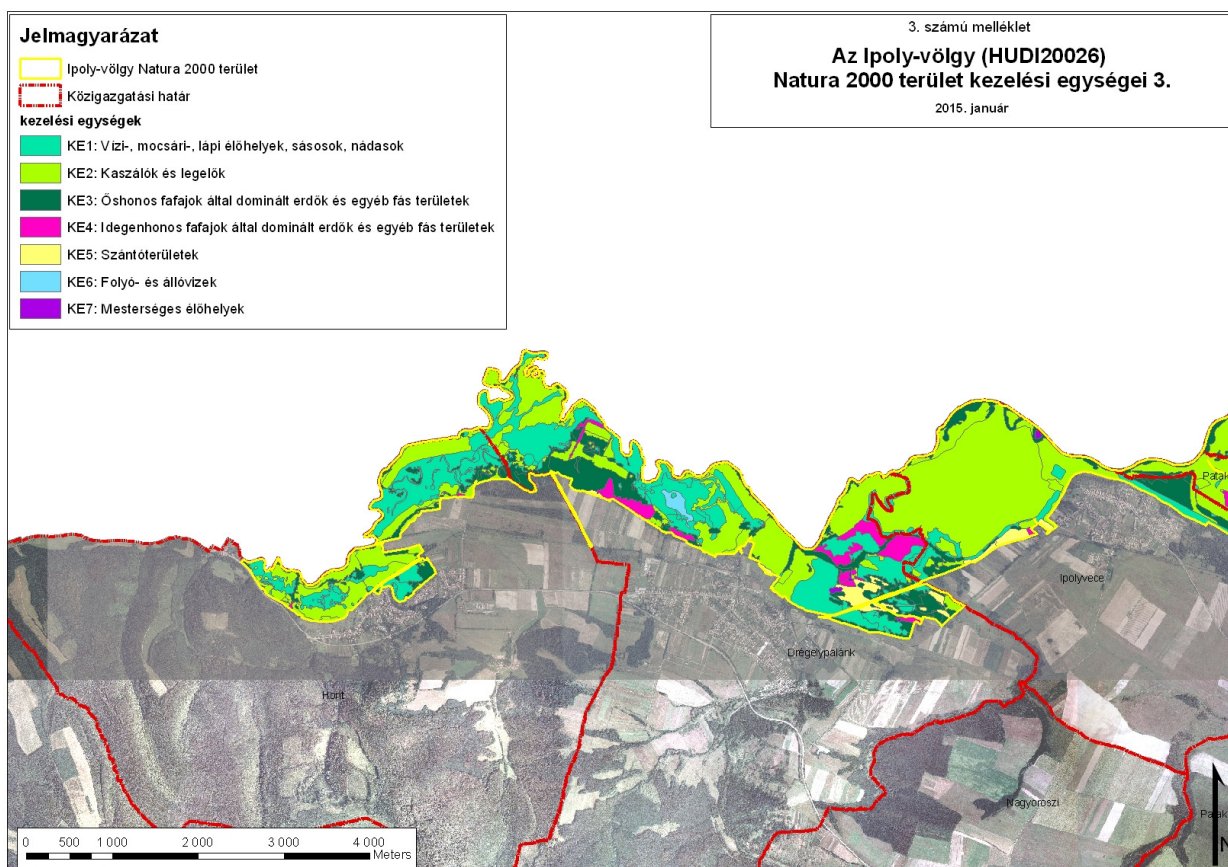
élőhelyvédelmi irányelveihez kötődő adatszolgáltatási feladatok. A rendszer a két határvízet egységes élőhelyként kezeli, elsősorban a víztér életközösségét illetően.

B) A természeti értékek, a folyóvizek mentén kijelölt Natura 2000 területek és a projekt kutatási eredményeinek bemutatása kiadványokban, információs táblákon és térségi rendezvényeken, a Natura 2000 hálózat bevezetésének és megerősítésének eszközeként.

3.2.5. Mellékletek

3.3. A kezelési javaslatok megvalósításának lehetséges eszközei a jogi háttér és a tulajdonviszonyok függvényében

A tervezési terület egésze az Ipoly-völgy (HUDI20026) kiemelt jelentőségű természetmegőrzési területbe tartozik, tehát a tervezési területre alapvetően a 275/2004 (X.8.) Kormányrendelet az irányadó.

A területen ex lege védelem alatt álló lápok is találhatóak. Ezekre egységesen a természet védelméről szóló 1996. évi LIII. törvény vonatkozik, amely egyben általános, egész Magyarország területén érvényes természetvédelmi előírásokat is tartalmaz.

A terület 97,33 %-a az országos ökológiai hálózat övezet része, amelyről a Országos Területrendezési Tervről szóló 2003. évi XXVI. törvény rendelkezik (ld. 1.6. fejezet).

A mezőgazdasági támogatások igénybevételéhez az Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alapból nyújtott agrár-környezetgazdálkodási támogatások igénybevételének részletes feltételeiről (MTÉT, AKG) szóló 61/2009 (V. 14) FVM rendelet nyújt segítséget.

A Natura 2000-es gyepterületek esetében a gazdálkodóknak a Natura 2000 gyepterületek fenntartásának földhasználati szabályairól szóló 269/2007. (X. 18) Kormányrendelet előírásait kell betartania. Az ehhez nyújtandó támogatás részleteiről, és az igénylés menetéről az Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alapból a Natura2000 gyepterületeken történő gazdálkodáshoz nyújtandó kompenzációs támogatás részletes szabályairól szóló 128/2007. (X. 31.) FVM rendelet rendelkezik.

Az erdőkre vonatkozóan a területen az 571. számú Romhányi Körzet Erdőterve (érvényes: 2005. január 1. – 2014. december 31.), a Kemencei Erdőtervezési Körzet Körzeti Erdőterve (érvényes: 2012. január 1. – 2021. december 31.) és a Litke-Kisterenyei Erdészeti tervezési Körzet második erdőterve (érvényes: 2008. január 1. – 2017. december 31.) van érvényben, és általánosságban érvényes az erdőről, az erdő védelméről és az erdőgazdálkodásról szóló 2009. évi XXXVII. törvény. Az Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alapból az erdőszerkezet átalakításához nyújtandó támogatások részletes feltételeiről szóló 139/2009. (X. 22.) FVM rendelet alapján normatív, területalapú, vissza nem térítendő támogatás igényelhető egyes fafajcserés szerkezet-átalakítási beavatkozások finanszírozására. A Natura 2000 területen található magántulajdonú erdőterületekre az Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alapból a Natura 2000 erdőterületeken történő gazdálkodáshoz nyújtandó kompenzációs támogatás részletes szabályairól szóló 41/2012. (IV. 27.) VM rendelet érvényes.

A szántóterületeken egységesen alkalmazandók a termőföld védelméről szóló 2007. évi CXXIX. törvény rendelkezései.

A vadlétszám szabályozásáról a vad védelméről, a vadgazdálkodásról, valamint a vadásatról szóló 1996. évi LV. törvény végrehajtásának szabályairól szóló 79/2004 (V. 4.) FVM rendelet rendelkezik.

A csatornák, vízfolyások menetén általánosan alkalmazandó a nagyvízi meder, a parti sáv, a vízjárta és a fakadó vizek által veszélyeztetett területek használatáról, hasznosításáról, valamint a folyók esetében a nagyvízi mederkezelési terv készítésének rendjére és tartalmára vonatkozó szabályokról szóló 83/2014. (III. 14.) Kormányrendelet.

A kezelési javaslatok megvalósítása esetén a fentebb összefoglalt körülményeket kell figyelembe venni.

3.3.1. Agrártámogatások

3.3.1.1. Jelenleg működő agrártámogatási rendszer

A gazdák jelenleg a területalapú támogatást és a Natura 2000 támogatást tudják igénybe venni a területre. A támogatási forrásokról a gazdák tudnak.

A horizontális AKG programban a nagyobb állattartó gazdák benne vannak és a Natura 2000 támogatást is igénybe veszik.

Mezőgazdasági területekre igénybe vehető támogatások:

A tervezési területen a jelenlegi agrártámogatási rendszer alapját az egységes területalapú támogatás (SAPS) és a gyep illetve szántó területeken az Európai Vidékfejlesztési Alapból lehívható (EMVA) Natura 2000 támogatások adják (az Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alapból a Natura 2000 gyepterületeken történő gazdálkodáshoz nyújtandó kompenzációs támogatás részletes szabályairól szóló 128/2007. (X. 31.) FVM rendelet).

Natura 2000 kifizetések a 269/2007 (X. 18.) Korm. rendelet által meghatározott feltételek betartása mellett kérhetők, ez kizárólag gyep hasznosítású területek esetében van hatályban. A gazdálkodáshoz nyújtandó kompenzációs támogatást a 128/2007. (X. 31) FVM rendelet szabályozza. Az ebben foglalt a feltételeknek a betartása nem csak a Natura 2000 területekre, hanem a SAPS (Single Area Payment Scheme) támogatásokra is vonatkozik. A Natura 2000 gyepterületek esetében viszont ezen, valamint a 269/2007. (X. 18.) és a 275/2004. (X. 8.) Korm. rendeletben megfogalmazott földhasználati szabályokat abban az esetben is be kell tartani, ha a földhasználó nem igényel a területén támogatást.

A SAPS, azaz az egységes területalapú támogatás hazánkban azokra a gyep és szántó területekre igényelhető, melyek a MePAR rendszerben támogatható területként vannak nyilvántartva. A gazdálkodónak az összes bejelentett területét a helyes mezőgazdasági gyakorlatnak megfelelően kell művelnie és megfelelő környezeti állapotban kell tartania. Ezeknek a feltételeknek a teljesítését a Mezőgazdasági és Vidékfejlesztési Hivatal (MVH), külön megállapodás alapján az illetékes szakhatóságok bevonásával térinformatikai módszerekkel, helyszíni bejárással ellenőrzi.

Erdőkre (szektortól függetlenül) igénybe vehető támogatások:

Az Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alapból az erdészeti potenciál helyreállítására nyújtandó támogatások igénybevételének részletes szabályairól szóló 32/2008. (III. 27.) FVM rendelet – A jogszabály alapján normatív, vissza nem térítendő támogatás igényelhető a természeti katasztrófa (pl. vízkár, szélkár, tűzkár) által sújtott területeken az erdészeti potenciál helyreállítására, valamint a másodlagos erdőkárok megelőzésére:

- alaptámogatás: (a) erdőfelújítást megelőző terület-előkészítés, a károsodott faállomány letermelése, (b) első kivitelű erdősítés vagy pótlás, (3) töre vágás vagy sarjztatás
- kiegészítő támogatás: (a) bakhátak létesítése, (b) 10 fokot meghaladó lejtésű területen padka létesítése, (c) 15 fokot meghaladó lejtésű területen rőzsefonat vagy talajfogó gát létesítése

Az Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alapból az erdőszerkezet átalakításához nyújtandó támogatások részletes feltételeiről szóló 139/2009. (X. 22.) FVM rendelet alapján normatív, területalapú, vissza nem térítendő támogatás igényelhető az alábbi fafajcserés szerkezet-átalakítási beavatkozások finanszírozására:

- erdőállomány alatti erdősítéssel történő szerkezetátalakítás
- tarvágást követő szerkezetátalakítás: (a) fafajcserével, (b) fafajcserével, tuskózással, gyökérfésüléssel, (3) fafajcserével, fajnjektálással vagy tuskókenéssel
- állománykiegészítéssel történő szerkezetátalakítás

A Natura 2000 területen található magántulajdonú erdőterületekre az Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alapból a Natura 2000 erdőterületeken történő gazdálkodáshoz nyújtandó kompenzációs támogatás részletes szabályairól szóló 41/2012. (IV. 27.) VM rendelet alapján támogatás igényelhető.

3.3.1.2. Javasolt agrártámogatási rendszer

Az MTÉT „gyepgazdálkodás élőhely-fejlesztési előírásokkal célprogram” legalább 10%, de legfeljebb 15% kaszátlan területet ír elő, amely a vérfüves gyepek és a bennük élő lepkefajok esetében kevés. Javasoljuk a vérfüves gyepekben az elhagyandó területnek nagyobb maximális elhagyást (30%) beépíteni.

Jelenleg a cserjeirtás, inváziós növény irtás nem szerepel a támogatható tevékenységek között. Szintén nem támogatható a terület, ha nádas is van rajta. A gyepon a nádas terület nem tartozik bele a támogatható területbe, bár annak fenntartása -illetve kaszálása - természetvédelmi szempontból indokolt lehet, ezért javasolt ezt a támogatható területbe beszámítani.

Javasolt előírni az MTÉT „gyepgazdálkodás élőhely-fejlesztési előírásokkal célprogram”-ban, hogy kaszálás helyett nem alkalmazható szárazzás, ugyanis pontosan az avar lehordás lenne a kaszálás lényege a területről, míg a szárazzó az lezúzott anyagot a területen hagyja. Utóbbi a vérfüves gyepeken nem megfelelő a jelölő élőhely számára.

3.3.2. Pályázatok

A kjTT-n mintegy 9 ha területen, Dejtár közigazgatási területén 2012 augusztusa óta a DINPI HUSK projektje keretében (a Vidékfejlesztési Minisztérium társfinanszírozásával, valamint a szlovákiai BROZ (Bratislavké Regionálne Ochránárske Združenie) partnerségével) természetvédelmi szempontú élőhelykezelések folynak (inváziós fajok visszaszorítása, őshonos fafajok ültetése). A pályázat végrehajtása során kiemelt figyelmet kap a selyemkóró és a gyalogakác visszaszorítása. A kjTT-n a projekt nem érint jelölő élőhelytípust, azonban a szomszédos területeken Enyves éger (*Alnus glutinosa*) és magas kőris (*Fraxinus excelsior*) alkotta ligeterdők (*Alno-Padion*, *Alnion incanae*, *Salicion albae*) (91E0)* jelölő élőhely található.

A projekt főbb paraméterei:

- azonosító: HUSK/1101/2.2.1/0052
- név: Invazív projekt/Projek - invázne
- cím: Özönnövények elleni egységes védelem homoki és ártéri élőhelyeken/Ochrana piesočných a lužných stanovišť voči inváznym druhom rastlín
- megvalósítás dátuma: 2012. augusztus 1. – 2015. május 31.
- teljes költségvetés: 869.680 EUR
- a projekt nyelve: angol
- a projekt által az Ipoly-völgy kjTT területén 8,99 ha érintett.

3.3.3. Egyéb

Nincs egyéb javaslat a terv megvalósítására.

3.4. A terv egyeztetési folyamatának dokumentációja

3.4.1. Felhasznált kommunikációs eszközök

Eszköz típusa	Célcsoport	Címzett	Időpont	Levelek, e-mailek, résztvevők száma
falugazdászok levélben történő megkeresése	falugazdászok	Balassagyarmati Járási Hivatal, Szobi Járási Hivatal	2013.05.13.	2 db levél
terepbejárás	a területileg érintett nemzeti park igazgatóság	DINPI Dunakanyar Tájegysége	2013.05.29.; 2013.06.21.	2 fő 2 fő
erdészeti igazgatóság levélben történő megkeresése	erdészeti igazgatóság	Nemzeti Élelmiszerlánc-biztonsági Hivatal Erdészeti Igazgatósága	2013. 11.26.	1 db levél
tervegyeztetés	területileg érintett nemzeti park igazgatóság	DINPI Dunakanyar Tájegysége	2013.12.10.	3 fő
szakmai terepbejárás	gazdálkodók, érintett hatóságok, települési önkormányzatok	83 gazdálkodó vagy szervezet	2014. 11.12.	15 fő
honlap	lakosság		2013.01.01 – 2015.01.31	-

Az Ipoly-völgy (HUDI200426) Natura 2000 terület fenntartási tervének elkészítése és az egyeztetési folyamat során az alábbi megkeresések történtek:

- 2013. május 13-án az illetékes járási hivatal írásbeli megkeresése történt, amelyben a falugazdászok közreműködésében bízunk. A kérdéseket tartalmazó lista mellékletként megküldésre került a falugazdászok részére. Az Ipoly-völgy Natura 2000 terület két járási hivatalhoz is tartozik. Nem kaptunk választ.
- 2013. május 29-én és 2013. június 21-én két ízben megtörtént a terület bejárása, amelynek során a terület aktuális állapotának felmérése és az általános problémák megtárgyalása történt meg.
- További tervegyeztetésre 2013. december 10-én, a DINPI Dunakanyar Tájegységének egy munkatársával került sor, ahol a veszélyeztető tényezők és kezelési javaslatok átbeszélése történt meg.
- 2014. november 12-én szakmai terepbejárás történt, amelynek során a területen gazdálkodókkal, valamint az érintett hatóságok képviselőivel történt egyeztetés.

3.4.2. A kommunikáció címzettjei

Az Ipoly-völgy Natura 2000 terület fenntartási terv egyeztetése során a Duna-Ipoly Nemzeti Park Igazgatóság részéről az alább felsorolt érdekelt megkeresése történt meg:

1. terepbejárás:

címzett: DINPI Dunakanyar Tájegysége
résztvevők száma: mindkét alkalommal 2 fő
alátámasztó dokumentum: menetlevél

2. falugazdászok levélben történő megkeresése:

címzett:

- Nógrád Megyei Kormányhivatal Balassagyarmati Járási Hivatala

- Pest Megyei Kormányhivatal Szobi Járási Hivatala
érintettek száma: 2 járási hivatal
alátámasztó dokumentum: kiküldött 2 db levél

3. erdészeti igazgatóság levélben történő megkeresése:

címzett: Nemzeti Élelmiszerlánc-biztonsági Hivatal Erdészeti Igazgatóság
érintettek száma: 1 erdészeti igazgatóság
alátámasztó dokumentum: kiküldött 1 db levél

3.4.3. *Egyeztetés hatósági és területi kezelő szervekkel*

A területileg illetékes falugazdászokkal a DINPI természetvédelmi őrei a projekt indulásakor egyeztettek, valamint minden érintett falugazdászhoz kiment a tájékoztató levél, és a területhasználati kérdőív. Ezen felül a természetvédelmi örök terepbejárásaik során a gazdákkal kérdőíveket töltenek ki, szintén a terület használatával kapcsolatban. A személyes találkozókat gazdafórumok keretében valósulnak meg.

